UPDF
WWW.UPDF.COM

درس اول: هدف زندگی

نکات برگرفته از کتاب فیه ما فیه مولوی

در عالم یک چیز است که آن فراموش کردنی نیست ⟵ (برترین هدف اصلی یا هدف خلقت و آفرینش یا هدف برتر)

اگر جمله چیزها را فراموش کنی ⟵ تمام اهداف غیر از برترین هدف

و آن را فراموش نکنی تو را باک نیست(انتخاب هدف های اصلی مقدم است بر انتخاب هدف فرعی)

اگر جمله را به جا آوری و آن را فراموش کنی هیچ نکرده باشی ⟵ اگربه تمام اهداف رسیدگی کنی ولی هدف اصلی را فراموش کنی زندگی را به هیچ گرفته ای و اتلاف سرمایه عمر کرده ای (عبث، لاعبین)

مثال برای نپرداختن به هدف آفرینش و فقط به اهداف دنیوی پرداختن:

- ❖ شمشیر جواهر نشان را ساطور گوشت گندیده کردن
- ❖ دردیگ زرین شلغم پختن
- ● حاصل چنین خطایی: افسوس و خنده دیگران

خداوند تک تک موجودات این جهان را برای رسیدن به هدفی آفریده است زیرا او خدایی حکیم است؛ یعنی هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد، خداوند آفرینش آسمان ها و زمین را حق می داند.

حق بودن آفرینش آسمان ها و زمین یعنی هدفمند بودن خلقت آنها.

ما خلقنا السماوات والارض و ما بینهما لاعبین ما خلقناهما الا بالحق

موضوع: هدفمند بودن تمام آفرینش

پیام: جهان آفرینش بی هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامهٔ حساب شده ای به جهان آمده است و به سوی هدف حکیمانه ای در حرکت است.

در آفرینش انسان نیز هدفی وجود دارد و با گام نهادن در این دنیا فرصتی پیدا کرده تا به هدفش برسد به این دلیل امام علی علیه السلام می فرماید:

ای مردم هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لغو کند و او را به خود وا نگذاشته اند تا به کارهای لغو و بی ارزش بپردازد. **(ما خلقنا السماوات والارض و ما بینهما لاعبین)**

بین هدف انسان و هدف موجودات دیگر مانند حیوانات و گیاهان تفاوت هایی وجود دارد.

UPDF
WWW.UPDF.COM

دلیل تفاوت هدف انسان با سایر موجودات ⟵ ویژگی های خاص انسان و تمایز(تفاوت داشتن) او از سایر موجودات

سه تفاوت انسان با سایر موجودات در رسیدن به هدف:

۱. انسان خودش باید هدفش را بشناسد(تعقل)، آن را انتخاب کند (قدرت انتخاب و اختیار)، و به سوی آن گام بردارد(عزم و اراده) در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند.

۲. حیوانات و گیاهان استعدادهای محدود مادی دارند ولی انسان مجموعه ای فراوان از استعدادهای مادی ومعنوی است.(علت) بنابراین به دنبال انتخاب هدف هایی است که از طریق آن بتواند استعدادهای گوناگون خویش را به کمال برساند.(معلول)

۳. انسان روحیه ی بی نهایت طلب دارد و عطش او در رسیدن به خواسته هایش

- کم نمی شود.
- روز به روز افزون می گردد.
- به دنبال چیزی است که هرگز پایان نپذیرد.
- همیشه در زندگی در حال انتخاب هدف است. هدف هایی پایان ناپذیر و تمام ناشدنی.

درحالی که حیوانات و گیاهان هدف های محدودی دارند و وقتی به سر حدی از رشد و کمال می رسند متوقف می شوند.

انسان ها در انتخاب هدف ها ی مادی و معنوی با هم اختلاف دارند.

منشا و علت اختلاف در انتخاب هدف ⟵ بینش و نگرش و اندیشه خاص هر انسان است.

یعنی: اگر کسی کمک به دیگران را ارزشمند بداند و بیندیشد که این کمک کردن روحیه بی نهایت او را سیراب می کند و پاسخ گوی استعدادهای مختلفش است سعی می کند به دیگران کمک کند و کسی که شهرت را عامل رسیدن به این نتایج می داند سعی می کند همه مسیر زندگی خود را درمسیر رسیدن به شهرت قرار دهد. (**پاسخ فعالیت کلاسی صفحه ۱۶**)

علت نیاز به ملاک و معیار در انتخاب هدف ⟵ برای اینکه بتوانیم با نگاهی درست هدف های خود را انتخاب کنیم و عمر خود را برای رسیدن به آنها صرف کنیم.

معیار انتخاب هدف اصلی ⟵ هدف اصلی باید با میل بی نهایت طلبی و استعدادهای متنوع انسان همسو باشد.

UPDF
WWW.UPDF.COM

پاسخ تدبر صفحه ۱۸

- برخی هدف ها و دلبستگی ها محدود و پایان پذیر هستند و تنها پاسخگوی برخی از استعدادهای مادی ما هستند.(آیه ۱۸ سوره اسراء)
- اگر کسی این هدف ها را به عنوان هدف اصلی برگزیند ممکن است به مقداری از آن برسد. (آیه ۱۸ سوره اسراء)
- اگر کسی فقط این هدف ها را انتخاب کند به مقداری از آن می رسد ولی در آخرت هیچ نصیب و بهره ای ندارد. (آیه ۱۸ سوره اسراء)
- برخی هدف ها پایان ناپذیر و همیشگی اند و پاسخگوی استعدادهای مادی و معنوی بیشتری در وجود ما هستند.(آیه ۱۹ سوره اسراء و آیه ۶۰ سوره قصص)
- اگر کسی این هدف ها را به عنوان هدف اصلی برگزیند وبرای رسیدن به آنها تلاش کند به هدف خود خواهد رسید.(آیه ۱۹ سوره اسراء و وسوره بقره آیه ۲۰۲)
- هدف های پایان ناپذیر همان هدف های اخروی هستند.(آیه ۱۹ سوره اسراء و آیه ۶۰ سوره قصص)
- هدف های پایان پذیر همان هدف های دنیوی هستند.(آیه ۱۸ سوره اسراء و آیه ۶۰ سوره قصص)
- اصل قرار گرفتن هدف های اخروی مانع بهره مندی انسان از نعمت های دنیایی نمی شوند. (سوره بقره آیه ۲۰۲)
- اگر هدف های دنیوی اصل قرار گیرند مانع رسیدن به هدف های اخروی می شوند. (آیه ۱۸ سوره اسراء و وسوره بقره آیه ۲۰۰)

نتیجه: برنامه ریزی انسان باید در بر گیرندۀ اهداف اخروی و اهداف دنیوی باشد و به گونه ای تنظیم شود که اهداف اخروی اصل قرار گیرند و هدف های دنیوی فرع و تابع آنها باشند.

اهداف دو نوع اند:

- ✓ هدف های اصلی(نامحدود، پایان ناپذیر، اخروی) مانند: خدمت به خلق خدا، تلاش برای نشر دین، شهادت طلبی و ...
- ✓ هدف های فرعی(محدود، پایان پذیر، دنیوی) مانند: رسیدن به جاه و مقام، قهرمانی در یک رشته ورزشی، کشف اسرار جهان و ...

نکاتی مهم در مورد اهداف:

- هردو خوب می باشند و برای زندگی ما ضروری هستند.
- هدف های فرعی را به جای هدف های اصلی نباید قرار دهیم.
- آن قدر به اهداف فرعی دل نبندیم که مانع رسیدن ما به اهداف اصلی شوند و ما را از رسیدن به کمالات باز دارند.
- در رسیدن به اهداف دنیوی مرتکب گناه نشویم و آن قدر سرگرم آنها نباشیم که از زیبایی های پایدار باز بمانیم.

UPDF
WWW.UPDF.COM

- اصل قرار گرفتن اهداف اخروی مانع بهره بندی انسان از نعمت های دنیایی نمی شود.
- اگر هدف های دنیوی اصل قرار بگیرند مانع رسیدن به هدف های اخروی می شوند.

بررسی صفحه ۱۹

اهداف و دلبستگی ها ی فرعی	اهداف و دلبستگی ها ی اصلی
دلبستگی به مال و ثروت	اطاعت امر خدا و بندگی او
مقام آوردن در رشته های ورزشی	کمک به مظلوم برای رضای خدا
نقش آفرینی در رشته های هنری	احترام به پدر و مادر برای اطاعت امر خدا

هدف جامع ⟵ هدفی که دربر گیرنده اهداف دیگر است و رسیدن به آن مساوی با رسیدن به تمام اهداف دیگر است.هر چه هدف جامع تر در برگیرنده اهداف بیشتر.(چون که صد آمد نود هم پیش ماست، با یک تیر چند نشان زدن)

هدف برتر⟵ برترین و کامل ترین هدف اصلی که بتواند پاسخگوی ویژگی های "بی نهایت طلبی" و "متنوع بودن استعدادهای انسان" به طور کامل باشد.(انتخاب افراد زیرک)

مثلا بی نظیر بودن امام علی علیه السلام در صفات کمالی با توجه به انتخاب هدف برتر و تلاش برای رسیدن به آن.

برترین هدف اصلی ⟵ تقرب و نزدیکی به خدا (نزدیکی حقیقی)

زیرا نامحدود است و کمالات و خوبی هایش حد و اندازه ندارد و هرخوبی در جهان از او گرفته شده است. و روح پایان ناپذیر انسان را فقط او می تواند سیراب کند و زمینه شکوفا شدن استعدادهای مادی و معنوی انسان را فقط او می تواند فراهم نماید.

منظور از تقرب به خدا یک نزدیکی حقیقی است نه مکانی و ظاهری یعنی انسان به میزانی که زیبایی ها و خوبی ها را کسب کند به خداوند نزدیک می شود و بدترین دوری هم دوری از اوست.

افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی هم از بهره های مادی دنیا استفاده می کنند و هم چون تمام کارهای دنیوی خود را برای رضای خدا انجام می دهند جان و دل خود را به خدا نزدیک کرده و در نتیجه سرای آخرت خود را آباد می سازند. (من کان یرید ثواب الدنیا فعندالله ثواب الدنیا و الاخره)

شرط رسیدن به این هدف بزرگ ⟵ همت بزرگ و اراده محکم

ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد خوبی قمر بهتر یا آنکه قمر سازد؟

ای باغ تویی خوش تر یا گلشن و گل در تو یا آن که برآرد گل صد نرگس تر سازد؟

UPDF
WWW.UPDF.COM

ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟ یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟

پیام شعر: چون خدا خالق تمام موجودات و خوبی ها و کمالات و خودش این کمالات را به طور نامحدود دارد پس فقط شایسته است او هدف نهایی و برتر انسان باشد.

تدبر صفحه ۲۲

قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین

بگو نمازم، تمامی اعمالم و زندگی و مرگ من برای خداست که پروردگار جهانیان است.

موضوع: انتخاب برترین هدف (عبودیت و بندگی وتقرب به خدا)

پاسخ تدبر: ۱. اطاعت از دستورات خدا از راه اطاعت از قرآن و اهل بیت علیهم السلام

۲. برنامه ریزی و مراقبت بر اینکه زمان را به غفلت نگذرانیم.

پاسخ اندیشه و تحقیق صفحه ۲۳

۱. شعر "چون که صد آمد، نود هم پیش ماست" چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟ هر چه انسان هدف جامع تر و کامل تری را انتخاب کند به هدف های بیشتری می رسد پس شایسته است که بالاترین هدف یعنی تقرب و نزدیکی به خدا را به عنوان برترین هدف اصلی انتخاب کنیم تا به هدف های پایین تر دیگر به هم برسیم.

۲. دلیل بیاورید:

الف) زیرک ترین افراد این جهان، مومنان هستند. زیرا مومنان هدف برتر؛ یعنی تقرب و نزدیکی به خدا را هدف اصلی خود قرار می دهند و با انتخاب این هدف برتر به هدف های فرعی و اصلی دیگر هم می رسند.

ب. کسی که هدف اصلی زندگی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می شود.چون این فرد هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار داده و بر اساس قرآن و عقل زیان کرده است زیرا ممکن است برای رسیدن به ثروت به هر کاری دست بزند.

۳. شخصی می گوید: "لازمهٔ تقرب به خدا این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند، کنار گذاشته شود" با او موافقید یا خیر؟چرا؟خیر زیرا اهداف فرعی مانع رسیدن به اهداف اصلی نیستند قرآن نیز بر این مطالب تاکید دارد.

۴. حکایت زیر را بخوانید و با توجه به سؤال پاسخ دهید.

UPDF
WWW.UPDF.COM

"مسافری در سفر خود به یک دو راهی رسید، از پیرمردی که در آنجا نشسته بود پرسید: من از کدام یک از این رو راه باید بروم؟ پیرمرد گفت: قصد داری به کجا بروی؟ مسافر جواب داد: نمی دانم! پیرمرد گفت: وقتی نمی دانی به کجا می خواهی بروی، تفاوتی نمی کند که کدام راه را انتخاب کنی!" به نظر شما این حکایت، با کدام یک از بخش های درس در ارتباط است؟ چرا؟ کسی که هدف زندگی خود را انتخاب نکرده است نمی تواند برای زندگی خود برنامه ریزی کند اول باید در زندگی اهداف خود را مشخص کنیم بعد آنها را دسته بندی کنیم و بر اساس اهداف اصلی یا فرعی بودن برای خود برنامه ریزی نماییم.

نمونه سوالات درس اول

آیات و روایات

۱. با توجه به آیهٔ "و ما خلقنا السماوات و الارض و ما بینها لاعبین ما خلقناهما الا بالحق" به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف. آیه بر چه موضوعی دلالت دارد؟ هدف مند ی جهان خلقت و عبث نبودن آن

ب. حق بودن آفرینش آسمان ها به چه معناست؟ به معنی هدف دار بودن خلقت آنهاست.

ج. این آیه به چه مطلبی دلالت دارد؟ جهان آفرینش بی هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامهٔ حساب شده ای به جهان آمده است و به سوی هدف حکیمانه ای در حرکت است.**(پیام آیه)**

ج. به کدام صفت خداوند اشاره دارد؟ حکیم بودن

۲. امام علی علیه السلام **در این حدیث به کدام حقیقت اشاره دارند؟"ای مردم هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لغو کند و او را به خود وا نگذاشته اند تا به کارهای لغو و بی ارزش بپردازد."** حق بودن و هدفدار بودن و حکیمانه بودن خلقت جهان

۳. آیهٔ"من کان یرید ثواب الدنیا فعند الله ثواب الدنیا والاخره" بیانگر چه مطلبی است؟ افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی هم از بهره های مادی دنیا استفاده می کنند و هم چون تمام کارهای دنیوی خود را برای رضای خدا انجام می دهند جان و دل خود را به خدا نزدیک کرده و در نتیجه سرای آخرت خود را آباد می سازند.

کامل کردنی

۴. خدا هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد زیرا او ..... است. حکیم

۵. نام دیگر هدف های اصلی، هدف های ..... است مثال: .....(هدف های نامحدود، پایان ناپذیر، اخروی مانند: خدمت به خلق خدا، تلاش برای نشر دین، شهادت طلبی و ...

۶. نام دیگر هدف های فرعی، هدف های ..... است مثال: ..... (هدف های محدود، پایان

پذیر، دنیوی مانند: رسیدن به جاه و مقام، قهرمانی در یک رشته ورزشی، کشف اسرار جهان و ...)

۷. خداوند کار بیهوده انجام نمی دهد زیرا او ..... است. حکیم

تعیین درستی یا نادرستی عبارات

۸. این که انسان به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی پذیرد بیانگر استعدادهای متنوع در انسان است. غلط

۹. حیوانات و گیاهان هدف های محدودی دارند و در حدی از رشد متوقف می شوند. صحیح

۱۰. علت اصلی اختلاف در هدف های انسان ها تنوع گسترده ای است که در هدف های دنیوی و اخروی وجود دارد. غلط

۱۱. بدترین نوع دوری، دوری از خداست. صحیح

کوتاه پاسخ

۱۲. گام نهادن انسان دراین دنیا به چه دلیل است؟ فرصتی است برای رسیدن او به هدف.

۱۳.علت تفاوت هدف انسان با موجوداتی همچون گیاهان و حیوانات به چه دلیل است؟ ویژگی های خاص انسان و تمایز(تفاوت داشتن) او از سایر موجودات

۱۴. منشاء اختلاف انسان ها در انتخاب هدفها در چیست ؟ بینش و نگرش و اندیشه خاص هر انسان

۱۵. شعر چون که صد آمد نود هم پیش ماست بیانگر چه موضوعی است؟ هدف جامع هدفی است که دربر گیرنده اهداف دیگر است و رسیدن به آن مساوی با رسیدن به تمام اهداف دیگر است

۱۶. شرط رسیدن به بالاترین هدف چیست؟ همت بزرگ و اراده محکم

تشریحی

۱۷. تفاوت انسان با گیاه و حیوان را از نظر اهداف و راه رسیدن به اهداف را بنویسید.

۱. انسان خودش باید هدفش را بشناسد، آن را انتخاب کند، و به سوی آن گام بردارد در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند.

۲. حیوانات و گیاهان استعدادهای محدود مادی دارند ولی انسان مجموعه ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است. بنابراین به دنبال انتخاب هدف هایی است که از طریق آن بتواند استعدادهای خویش را به کمال برساند.

۳. انسان روحیه ی بی نهایت طلب دارد و عطش او در رسیدن به خواسته هایش نه تنها کم نمی شود

بلکه روز به روز افزون می گردد او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نپذیرد انسان همیشه در زندگی در حال انتخاب هدف است. درحالی که حیوانات و گیاهان هدف های محدودی دارند و وقتی به سر حدی از رشد و کمال می رسند متوقف می شوند.

۱۸. **انسان برای انتخاب صحیح هدف به چه چیزی نیاز دارد ؟ چرا؟** ملاک و معیار- تا بتواند با نگاهی درست هدف های خود را انتخاب کند و عمر خود را برای رسیدن به آنها صرف نماید.

۱۹. **خداوند در قرآن چه معیار برای اهداف درست تعیین فرموده است؟ چرا؟** اهداف پایان ناپذیر را در زندگی اصل قرار دهیم زیرا اصل قرار گرفتن هدف های اخروی مانع بهره مندی انسان از نعمت های دنیایی نمی شود ولی اگر هدف های دنیوی اصل قرار گیرند مانع رسیدن به هدف های اخروی می شوند.

۲۰. **دو دسته اهداف انسان را نام ببرید و برای هر کدام مثالی بزنید.** هدف های اصلی(نامحدود، پایان ناپذیر، اخروی) مانند: خدمت به خلق خدا، تلاش برای نشر دین، شهادت طلبی و ...

هدف های فرعی(محدود، پایان پذیر، دنیوی) مانند: رسیدن به جاه و مقام، قهرمانی در یک رشته ورزشی، کشف اسرار جهان و ..

۲۱. **در انتخاب اهداف مختلف چه چیزی را باید مورد توجه قراردهیم؟** (کدام اهداف خوبند؟ توضیح دهید.)

*هردو خوب می باشند و برای زندگی ما ضروری هستند.

*هدف های فرعی را به جای هدف های اصلی نباید قرار دهیم.

*آن قدر به اهداف فرعی دل نبندیم که مانع رسیدن ما به اهداف اصلی شوند و ما را از رسیدن به کمالات باز دارند.

*در رسیدن به اهداف دنیوی مرتکب گناه نشویم و آن قدر سرگرم آنها نباشیم که از زیبایی های پایدار باز بمانیم.

*اصل قرار گرفتن اهداف اخروی مانع بهره بندی انسان از نعمت های دنیایی نمی شود.

*اگر هدف های دنیوی اصل قرار بگیرند مانع رسیدن به هدف های اخروی می شوند.

۲۲. **برترین هدف چه ویژگی دارد؟** ۱. دربر گیرنده اهداف دیگر است و رسیدن به آن مساوی با رسیدن به تمام اهداف دیگر است. ۲. پاسخگوی ویژگی های "بی نهایت طلبی" و "متنوع بودن استعدادهای انسان" به طور کامل است.

۲۳. **چه هدفی کامل تر است ؟** هدفی که بیشتربتواند پاسخگوی ویژگی های "بی نهایت طلبی" و

"متنوع بودن استعدادهای انسان" به طور کامل باشد.

۲۴. **هدف نهایی انسان چه باید باشد ؟ چرا؟** تقرب و نزدیکی به خدا زیرا خداوند نامحدود است

خوبی هایش حد واندازه ندارد و آفریننده خوبی های جهان است و فقط رسیدن به او می تواند روح پایان ناپذیر انسان را سیراب کند و زمینه شکوفا شدن استعدادهای مادی و معنوی انسان را فقط او می تواند فراهم نماید.

۲۵. منظور از تقرب و نزدیکی به خدا چیست؟ این نزدیکی مکانی و ظاهری نیست بلکه منظور نزدیکی حقیقی است یعنی با کسب خوبی ها و زیبایی ها به خدا نزدیک شویم.

۲۶. افراد زیرک اهداف خود را چگونه انتخاب می کنند؟ افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی هم از بهره های مادی دنیا استفاده می کنند و هم چون تمام کارهای دنیوی خود را برای رضای خدا انجام می دهند جان ودل خود را به خدا نزدیک کرده ودرنتیجه سرای آخرت خودرا آباد می سازند.

تعیین گزینهٔ صحیح

۲۷. بیت زیر به دنبال انتقال کدام مفهوم به مخاطب است؟

"ای باغ تویی خوش تر یا گلشن و گل در تو یا آن که برآرد گل، صد نرگس تر سازد"

الف. برخی با خوبی ها و زیبایی های درون خود به دنبال هدف می گردند.

ب. برخی از هدف ها به گونه ای هستند که هدف های دیگر را نیز در بر دارند.☆

۲۸. در فرایند انتخاب هدف کدام آیهٔ شریفه مصداق"یک تیرو چند نشان" است؟

الف. قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین

ب. من کان یرید ثواب الدنیا فعند الله ثواب الدنیا والاخره ☆

۲۹. برای انتخاب صحیح هدف ها و دل بستن به آنها، کدام فرایند لازم است؟

الف. باید ارزش هدف ها مشخص شود و متناسب با ارزشی که دارند به آنها رتبه داده شود.☆

ب. هر فرد با بینش و نگرش خاص خود باید به سراغ هدفی برود و آن را انتخاب کند.

۳۰. آیهٔ مبارکهٔ "و ما خلقت السماوات و الارض و ما بینهما لاعبین" بیانگر ... بوده و دست یافتن به پاسخ سوال .... بسیار مهم و حیاتی است.

الف. هدفمندی جهان - "انسان ها برای چه آفریده شده اند؟" ☆

ب. علم و حکمت خداوند - "چه چیزی روح جاودان انسان را سیراب می کند؟"

۳۱. بازتاب ندانستن هدف زندگی و خلقت انسان ها چیست؟

الف. از دست دادن سرمایه های بسیار با ارزش و عدم امکان به دست آوردن مجدد آنها ☆

ب. استفاده درست از عقل و خرد و نرسیدن به سعادت اخروی و دنیوی

UPDF
WWW.UPDF.COM

درس دوم: پر پرواز

جامع ترین و اصلی ترین هدف زندگی انسان ⟵ نزدیکی و تقرب به خدا

رشد و کمال انسان و تنها راه رستگاری او(معلول) ⟵ با گام برداشتن به سوی تقرب و نزدیکی به خدا(علت)

اولین گام برای حرکت انسان درراه تقرب ⟵ شناخت انسان

منظور از شناخت انسان:

- شناخت سرمایه ها، توانایی ها و استعدادها انسان
- و چگونگی به کارگیری این سرمایه ها

} به همین علت خود شناسی سودمندترین دانش هاست

- همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب
- و نحوهٔ مقابله یا اجتناب از این موانع

خداوند آنچه در آسمان ها و زمین است برای انسان آفریده

توانایی بهره مندی از مخلوقات جهان را هم در او قرار داده

و به او سرمایه های درونی و بیرونی داده است.

} پس خدا انسان را گرامی داشته و برای او در نظام هستی جایگاه ویژه ای قرار داده است.

هدف از در اختیار قرار دادن سرمایه ها به انسان ⟵ تا بتواند در مسیر رشد و کمال خود حرکت کند و به هدف خلقت یعنی تقرب به خدا دست یابد.

سرمایه های انسان:

- ❖ تعقل و تفکر
- ❖ اختیار و انتخاب
- ❖ سرشت خدا آشنا
- ❖ گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی و زشتی
- ❖ نفس لوامه
- ❖ فرستادن پیامبران، پیشوایان پاک و دلسوز، همراه با کتاب راهنما

۱. **عقل** (تعقل، تفکر، اندیشه)

- ✓ تا با آن بیندیشیم
- ✓ و مسیر درست زندگی را از راه های غلط تشخیص دهیم.
- ✓ حقایق را دریابیم
- ✓ و از جهل و نادانی دور شویم.

تدبر صفحه ۲۹

- **آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می خوانید، آن را به مسخره بازی می گیرند؛ این به خاطر آن است که آنها گروهی هستند که تعقل نمی کنند.**

پیام ⟸ اگر انسان عقل خود را به کار گیرد واجبات الهی مخصوصا نماز را مسخره نمی کند.

- **و می گویند: اگر ما گوش شنوا داشتیم یا تعقل می کردیم، در میان دوزخیان نبودیم.**

پیام ⟸ از نتایج به کار گیری عقل تشخیص حق و باطل و رهایی از عذاب دوزخ است.

۲. **اختیار و انتخاب**: انا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا (توضیح پایین، پیام آیه هم هست.)

خدا ما را مسئول سرنوشت خویش قرار داده

راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داده

تا با استفاده از سرمایهٔ عقل راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.(انسان همواره بر سر دو راهی سعادت و شقاوت است.)

۳. **سرشت خدا آشنا**:

خدا سرشت ما را با خود آشنا کرد
گرایش به خود را در ما قرار داد
} علت → برای همین هرکس در خود می نگرد یا به تماشای جهان می نشیند خدا را می یابد و محبتش را در دل احساس می کند. (معلول)

حضرت علی علیه السلام**: هیچ چیزی را مشاهده نکردم مگر اینکه خدا را قبل از آن، بعد از آن و با آن دیدم.**(سرشت خدا آشنا)

گاه غفلت ها سبب دوری ما از او و فراموشی یاد او می شود، ولی باز که به خود باز می گردیم

علت معلول علت

او را در کنار خود می یابیم. (معلول)

شعر مرتبط :

دوست نزدیک تر از من به من است(سرشت خدا آشنا)

وین عجب تر که من از وی دورم (غفلت یا فراموشی)

UPDF
WWW.UPDF.COM

چه کنم با که توان گفت که او در کنار من(سرشت خدا آشنا) ومن مهجورم(غفلت یا فراموشی)

۴. گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی و زشتی: ونفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها

خداوند شناخت به خوبی و گرایش به آن و شناخت بدی و بیزاری از آن را در وجود ما قرار داده است(علت) تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم(معلول)

از این روست همه ما فضائلی چون صداقت و عدالت و ... را دوست داریم و از دورویی و ظلم و ... بیزاریم. فطری

نکته: گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی و زشتی علت و سبب است برای نفس لوامه

۵. **نفس لوامه** (نفس سرزنشگر یا ملامت کننده): ولا اقسم بالنفس اللوامه (سوگند به نفس ملامت کننده)

گرایش انسان به نیکی (علت) سبب می شود که

- د رمقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد
- و آنگاه که به گناه آلوده شد(علت) خود را سرزنش و ملامت کند(معلول) } معلول
- و در اندیشه جبران آن برآید.

۶. **فرستادن پیامبران، پیشوایان پاک و دلسوز، همراه با کتاب راهنما**(علت) تا راه سعادت را به ما نشان دهد و در پیمودن راه حق به ما کمک کند.(معلول)

هدف و مسیر حرکت هرکس هماهنگی دارد با ⟺ توانایی ها و سرمایه هایش

یعنی اگر کسی سرمایه ای اندک داشته باشد(علت) به کاری کوچک روی می آورد(معلول)

ولی هر چه این سرمایه افزون گردد(علت) به هدف های بزرگ تر و کارهای ارزشمندتری می تواند رو آورد.(معلول)

ما سرمایه های داریم (درونی ⟵ عقل، اختیار، سرشت خدا آشنا، گرایش به خوبی ها و بیزاری از بدی ها و بیرونی ⟵ پیامبران و امامان و کتاب آسمانی) که حیوانات و گیاهان اینها را ندارند.

سرمایه های ما بیشتر (علت) ⟵ هدف ما متفاوت (معلول) ⟺ پس به حد حیوان (خوردن، خوابیدن و شهوت رانی)نباید قانع شد و اهداف ما به اندازه سرمایه هایمان باید وسعت داشته باشد.

دلیل نیاز به عقل و وجدان

عقل ما را با دور اندیشی از خوشی های زودگذر منع می کند.

وجدان ما را با محکمه هایش از راحت طلبی باز می دارد.

موانع رسیدن به هدف

درونی ← نفس اماره(فرمان دهنده به بدی ها): میل سرکشی که دردرون انسان طغیان می کند واو را برای رسیدن به لذت های زود گذر دنیایی به گناه دعوت می کند و از پیروی عقل و وجدان باز می دارد.

(از دیدگاه امام علی علیه السلام دشمن ترین دشمن انسان است)

بیرونی ← شیطان: خود را برتر از آدمیان می داند، سوگند یاد کرده فرزندان آدمیان را فریب دهد، کار او وسوسه کردن و فریب دادن است و را ه نفوذ دیگری درما ندارد.

(ما با اختیار و اراده خود به او اجازۀ وسوسه می دهیم یا راه فریب را بر او می بندیم)

سخن شیطان روز قیامت که فرصت برای توبه باقی نمانده با اهل جهنم:

خدا به شما وعدۀ حق داد اما من به شما وعده ای دادم و خلاف آن عمل کردم(وسوسه شیطان خلاف دستورات الهی)

من بر شما تسلطی نداشتم فقط شما را به گناه دعوت کردم (کار شیطان فقط وسوسه کردن و فریب دادن است)

این خودتان بودید که دعوت مرا پذیرفتید(انسان صاحب اختیار است و بهانه ای برای گناهانش ندارد)

امروز خود را سرزنش کنید نه مرا (روز قیامت روز حسرت و سرزنش است)

نه من می توانم به شما کمکی کنم و نه شما می توانید مرا نجات دهید.(روز قیامت هیچ کس نمی تواند به کسی یاری برساند)

تدبر صفحه ۳۴

راه هایی که شیطان با آن انسان را فریب می دهد:

سورۀ مائده، آیۀ ۹۱

۱. ایجاد کینه و عداوت (دشمنی) میان انسان ها به وسیله شراب و قمار

۲. باز داشتن انسان از یاد خدا و نماز

سورۀ انعام، آیۀ ۴۳

۳. زینت و زیبا نشان دادن گناه برای گناه کاران

سورۀ محمد، آیۀ ۲۵

UPDF
WWW.UPDF.COM

۴. زینت و زیبا نشان دادن اعمال زشت برای پشت کنندگان به حق(علت: پشت کردن به حق)

۵. سرگرم کردن انسان با آرزوهای طولانی

پاسخ اندیشه و تحقیق صفحه ۳۵

۱. آیا وجود شیطان مانع اختیار و ارادهٔ ما در تصمیم گیری ها می شود؟ خیر- کار شیطان فقط وسوسه کردن و فریب دادن است و جز این راه نفوذ دیگری در ما ندارد و ما چون اختیار داریم می توانیم با اراده خود به او اجازه وسوسه بدهیم یا راه فریب را براو ببندیم (مسئول سرنوشت خویش هستیم)

۲. چه رابطه ای میان "توانایی ها و سرمایه ها" و "هدف" وجود دارد؟هدف و مسیر حرکت هرکس با توانایی ها و سرمایه هایش هماهنگی دارد یعنی اگر کسی سرمایه ای اندک داشته باشد به کاری کوچک روی می آورد ولی هر چه این سرمایه افزون گردد به هدف های بزرگ تر و کارهای ارزشمندتری می تواند رو آورد.

۳. پاسخ این سوال واگرا است. یعنی هر کس می تواند نظری داشته باشد.

نمونه سوالات درس دوم

آیات و روایات

۱. آیهٔ "انا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا" بیانگر چه موضوعی است؟ انسان صاحب اختیار و مسئول سرنوشت خویش است.

۲. این سخن امام علی علیه السلام **که فرمود:"هیچ چیزی را مشاهده نکردم مگر اینکه خدا را قبل از آن، بعد از آن و با آن دیدم" به کدام سرمایهٔ خدادادی انسان اشاره دارد؟** سرشت خدا آشنا

۳. آیهٔ " و نفس ما سواها فالهمها فجورها و تقواها " بیانگر کدام سرمایه الهی است؟ گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی و زشتی

۴. آیهٔ " ولا اقسم بالنفس اللوامه " بیانگر کدام سرمایه الهی است؟ نفس لوامه (نفس سرزنشگر یا ملامت کننده)

۵. موضوع حدیث امام علی علیه السلام **"دشمن ترین دشمن تو، همان نفسی است که در درون توست" چیست؟** نفس اماره، یک مانع درونی است برای رسیدن ما به هدف

۶. دشمن ترین دشمن از دیدگاه امام علی علیه السلام چیست؟ نفس اماره

۷. در آیه " آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می خوانید آن را مسخره و بازی می گیرند" علت

UPDF
WWW.UPDF.COM

این مسخره گرفتن به کار نگرفتن کدام سرمایه است؟ تعقل

۸. شیطان هنگامی که در روز قیامت فرصت برای توبه باقی نمانده است به اهل جهنم چه می گوید؟

- ❖ خدا به شما وعدهٔ حق داد اما من به شما وعده ای دادم و خلاف آن عمل کردم.
- ❖ من بر شما تسلطی نداشتم فقط شما را به گناه دعوت کردم.
- ❖ این خودتان بودید که دعوت مرا پذیرفتید.
- ❖ امروز خود را سرزنش کنید نه مرا.
- ❖ نه من می توانم به شما کمکی کنم و نه شما می توانید مرا نجات دهید.

۹. شیطان از چه راه هایی انسان را فریب می دهد؟

- ❖ ۱. ایجاد کینه و عداوت (دشمنی) میان انسان ها به وسیله شراب و قمار
- ❖ ۲. باز داشتن انسان از یاد خدا و نماز
- ❖ ۳. زینت و زیبا نشان دادن اعمال زشت و گناهان
- ❖ ۴. سرگرم کردن انسان با آرزوهای طولانی

کامل کردنی

۱۰. سودمند ترین دانش ها ..... است. شناخت انسان

۱۱. عقل با ..... ما را از خوشی های زود گذر منع می کند. دور اندیشی

۱۲. عاملی که سبب می شود انسان در برابر گناه و زشتی واکنش نشان دهد ..... است. گرایش به خوبی ها و بیزاری از بدی ها

۱۳. وجدان با محکمه هایش ما را از ..... باز می دارد. راحت طلبی

تعیین درستی یا نادرستی عبارات

۱۴. عقل با محکمه هایش ما را از راحت طلبی باز می دارد. غلط

۱۵. از دیدگاه امام علی علیه السلام **دشمن ترین دشمن انسان شیطان است.** غلط

۱۶. به دلیل گرایش به نیکی و زیبایی انسان در برابر گناه واکنش نشان می دهد. صحیح

۱۷. باید در انتخاب هدف دقت کنیم که هدف فقط بتواند بی نهایت طلبی انسان را پاسخگو باشد. غلط

کوتاه پاسخ

۱۸. تنها راه رشد و وکمال و در نتیجه رستگاری انسان کدام است؟ نزدیکی و تقرب به خدا

۱۹. اولین گام برای رسیدن به تقرب خدا کدام است؟ شناخت خود(خودشناسی)

UPDF
WWW.UPDF.COM

۲۰. موانع رسیدن انسان به هدف را نام ببرید.(عوامل سقوط و گناه) ۱. نفس اماره ۲. شیطان

۲۱. مهمترین نتیجه ای که از اعطای سرمایه های الهی می گیریم چیست؟ این که ما کرامت داریم و برای هدفی بسیار ارزشمند تر از خوردن و خوابیدن و شهوت خلق شده ایم.

۲۲. شعر زیر معرف کدام سرمایه الهی است؟ سرشت خدا آشنا

دوست نزدیک تر از من به من است وین عجب تر که من از وی دورم

چه کنم با که توان گفت که او در کنار من ومن مهجورم

تعریف اصطلاحات:

۲۳. نفس لوامه: (نفس سرزنشگر یا ملامت کننده): گرایش انسان به نیکی سبب می شود که د رمقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد و آنگاه که به گناه آلوده شد(علت) خود را سرزنش و ملامت کند معلول و در اندیشه جبران آن برآید.

۲۴. نفس اماره: نفس اماره(فرمان دهنده به بدی ها): میل سرکشی که دردرون انسان طغیان می کند واو را برای رسیدن به لذت های زود گذردنیایی به گناه دعوت می کند و از پیروی عقل و وجدان باز می دارد.

تشریحی

۲۵. منظور از شناخت انسان چیست؟ شناخت سرمایه ها، توانایی ها و استعدادها انسان و چگونگی به کارگیری این سرمایه ها همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب و نحوهٔ مقابله یا اجتناب از این موانع در نتیجه شناخت انسان سودمندترین دانش هاست.

۲۶. چگونه پی می بریم خداوند جایگاه انسان را در نظام هستی ویژه قرار داده و او را گرامی داشته است؟ خداوند آنچه در آسمان ها و زمین است برای انسان آفریده و توانایی بهره مندی از مخلوقات جهان را هم در او قرار داده است و برای رسیدن به هدف به او سرمایه هایی درونی و بیرونی داده است.

۲۷. سرمایه های هدایت انسان به سوی هدف را نام ببرید. ۱. (عوامل رشد و کمال). تعقل ۲. اختیار و انتخاب۳. سرشت خدا آشنا ۴. گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی و زشتی ۵. نفس لوامه ۶. فرستادن پیامبران، پیشوایان پاک و دلسوز، همراه با کتاب راهنما.

UPDF
WWW.UPDF.COM

تعیین گزینهٔ صحیح

۲۸. مطابق آیات قرآن شیطان در روز قیامت چگونه پاسخ گناهکاران را می دهد؟

الف. خداوند به شما وعدهٔ حق داد اما من به شما وعده ای دادم و خلاف آن عمل نمودم. ☆

ب. من فقط در زندگی دنیایی بر شما تسلط داشتم و در اینجا نمی توانم به شما کمکی بکنم.

۲۹. برخورداری از "سرنوشت ویژه" در خلقت قانونمند آفرینش، ..... و خدا را قبل و بعد و با همه چیز دیدن، نشانی از ..... انسان است.

الف. فرشتگانند- بهره مندی از کرامت و فضیلت ب. انسان است- فعلیت یافتن فطرت خداجوی ☆

۳۰. کدام موضوع نشان می دهد خداوند متعال برای انسان درنظام هستی جایگاه ویژه ای قائل شده است؟

الف. عوامل رشد و کمال و همچنین سقوط و گناه به انسان شناسانده شده است.

ب. توانایی بهره مندی انسان از آنچه در آسمان ها و زمین برای او قرار داده شده است. ☆

۳۱. کدام عبارت توصیف کنندهٔ نفس اماره است؟

الف. انسان را از یاد خدا غافل می کند و به دنیا سرگرم می نماید و کار او صرفا فریب دادن انسان است.

ب. انسان ها را برای رسیدن به لذت های دنیایی به گناه دعوت می کند و از پیروی عقل و وجدان باز می دارد. ☆

۳۲. عبارت های " منع از خوشی های زودگذر" و " ..... " هر دو مربوط به یکی از سرمایه های انسان هستند.

الف. سرزنش انسان پس از آلوده شدن به گناه ☆ ب. تشخیص درست از نادرست و حق از باطل

UPDF
WWW.UPDF.COM

درس سوم: پنجره ای به روشنایی

فرصت ما برای استفاده از سرمایه ها (عقل، اختیار و ...) محدود است و با مرگ به پایان می رسد.

پرسش اساسی و سرنوشت ساز که ذهن انسان را همیشه مشغول کرده و درصدد پاسخ به آن برامده چیستی مرگ و آینده انسان پس از مرگ است.

دو دیدگاه درباره زندگی پس از مرگ:
- اعتقاد به معاد: دیدگاه پیامبران الهی و پیروان آنها (الهیون) مرگ آغاز زندگی حقیقی و برتر
- انکارمعاد: (منکرین معاد) مرگ پایان زندگی

هویت انسان دارای دوبعد است:

۱. بعد جسمانی(مادی، غیرمجرد)

دائما در حال تجزیه و تحلیل است.

با مرگ فرسوده و متلاشی می شود.

با مرگ حیات و آگاهی خود را از دست می دهد.

تغییرپذیری و دگرگونی دارد.

۲. بعد روحانی(غیر مادی، مجرد)

تجزیه و تحلیل نمی شود.

با مرگ فرسوده و متلاشی نمی شود

با مرگ حیات و آگاهی خود را از دست نمی دهد.

دیدگاه پیامبران الهی و پیروان آنها

- ✓ مرگ را پایان بخش زندگی نمی پندارند.
- ✓ مرگ را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان تر برای روح انسان می دانند.
- ✓ مرگ را پلی برای انتقال انسان از یک مرحله هستی (دنیا) به مرحله بالاتر (آخرت) می دانند.(**سخن امام حسین علیه السلام: مرگ چیزی نیست مگر پلی ...**)
- ✓ دنیا فقط بخش کوچکی از زندگی انسان است و زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیا آغاز می شود. (**مرتبط با آیه و ما هذه الحیوة الدنیا الا لهو و لعب و ان الدار الآخره لهی الحیوان لو کانوا یعلمون**)

شواهدی از آیات و روایات:

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: برای نابودی و فنا خلق نشده اید، بلکه برای بقا آفریده شده اید(**پاسخگوی میل به جاودانگی**) و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می شوید.(**مرتبط با آیه و ما هذه الحیوة الدنیا الا لهو و لعب و ان الدار الآخره لهی الحیوان لو کانوا یعلمون**)(**مرگ چیزی نیست مگر پلی** ...)

باهوش ترین مؤمنان از دیدگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:

- ❖ آنان که فراوان به یاد مرگ اند.
- ❖ و بهتر از دیگران خود را برای مرگ آماده می کنند.

UPDF
WWW.UPDF.COM

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: **الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا** مردم (در این دنیا) در خوابند، هنگامی که بمیرند، بیدار می شوند.

پیام: زندگی دنیا همچون خوابی کوتاه و گذرا بوده و زندگی حقیقی در جهان دیگر آغاز می شود.

و ما هذه الحیوة الدنیا الا لهو و لعب و ان الدار الآخره لهی الحیوان لو کانوا یعلمون (دیدگاه الهیون)

(این زندگی دنیا جز سرگرمی و بازی نیست و سرای آخرت زندگی حقیقی است اگر می دانستند)

موضوع: کم ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن زندگی آخرت.

پیام: دنیا فقط بخش کوچکی از زندگی انسان است و زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیا آغاز می شود.

امام حسین علیه السلام خطاب به یارانشان: مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت های پهناور و نعمت های جاوید عبور می دهد. پس کدام یک از شما کراهت دارد از زندان به قصر منتقل شود.

آثار اعتقاد به معاد:
۱. پنجره امید و روشنایی به روی انسان باز می شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرا می گیرد.
۲. انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آمادهٔ فداکاری در راه خداست.

توضیح مورد اول: پنجره امید و روشنایی به روی انسان باز می شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرا می گیرد.

- این شور و نشاط برای این است(معلول) که انسان انسان می داند هیچ یک از کارهای او در آن جهان بی پاداش نمی ماند.(علت) زیرا:

- هرغمی که از دل غمگینی پاک کند
- و هر خدمتی که به محرومی کند
- و هر باری که از دوش مومنی بردارد

⟸ در پیشگاه خداوند دارای اجر و مزد است.

حتی اگر کسی او را نبیند یا در آن کار موفق نشود یا در برابر کارهایش تقدیر و تشکری از سوی دیگران نشود ناامید و افسرده نمی شود زیرا می داند:

- ✓ خداوند او و تلاش هایش را می بیند.
- ✓ و اطمینان دارد اگر در این مسیر ظلمی دید و نتوانست داد خود را از ظالمان بگیرد قطعا در جهان دیگر خدا ظالمان را به سزای عملشان خواهد رساند.

انسانی با این دیدگاه دارای انرژی فوق العاده و همتی خستگی ناپذیر است و از کار خود لذت می برد.

او با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می کوشد و می داند که هر چه بیشتر در این را گام بردارد آخرت او زیباتر خواهد شد.

شاهد از قرآن: من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحا فلا خوف علیهم و لاهم یحزنون.

توضیح مورد دوم: انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آمادهٔ فداکاری در راه خداست.

خداپرستان واقعی مرگ را ناگوار نمی دانند(معلول) زیرا با وجود زیبا زندگی کردن در دنیا دل به آن نمی سپارند. (علت)

مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است(معلول) که:
- **زندگی را محدود به دنیا می بینند.**
- **یا با کوله باری از گناه با آن مواجه می شوند.**

معنای نترسیدن خداپرستان از مرگ: به معنی آرزوی مرگ کردن نیست بلکه از خدا عمر طولانی می خواهند تا بتوانند دراین جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان ها زمینه رشد خود را فراهم آورند تا بتوانند با اندوخته ای کامل تر خدا را ملاقات کنند و به درجات برتر بهشت نایل شوند.

همین نترسیدن از مرگ **باعث می شود** که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان تر شود و شجاعت به مرحلهٔ عالی آن برسد. و اگر حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد انسان ها به استقبال شهادت بروند با شهادت خود راه آزادی انسان ها را هموار کنند. (مانند امام حسین علیه السلام)

امام حسین علیه السلام **در دو راهی ذلت و شهادت:** من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی بینم.

دیدگاه منکرین معاد درباره مرگ:
- وجود جهان پس از مرگ را انکارمی کنند.
- با مرگ انسان پرونده او برای همیشه بسته می شود.
- مرگ پایان زندگی است.
- و انسان با مرگ رهسپار نیستی می گردد.

و قالوا ماهی الا حیاتنا الدنیا نموت و نحیا و ما یهلکنا الا الدهر و ما لهم بذلک من علم ان هم الا یظنون.

(کافران) گفتند زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست همواره (گروهی از ما) می میریم و (گروهی) زنده می شویم و ما را فقط گذشت روزگار نابود می کند البته این سخن را از روی علم نمی گویند بلکه فقط ظن و گمان آنان است.

آثار انکار معاد بر انسان:

۱. چون بی نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد می کوشد با راه فراموش کردن و غفلت از مرگ خود را به هر کاری سرگرم کند تا آینده تلخی که در انتظارش است را فراموش کند که نتیجه اش

UPDF
WWW.UPDF.COM

فرورفتن در گرداب آلودگی ها خواهد بود.

۲. گروه دیگر نمی توانند فکر مرگ را ازذهن خود دور کنند این زندگی چند روزه برایشان بی ارزش می شود در نتیجه به یأس و ناامیدی دچار می شوند و شادابی و نشاط را ازدست می دهند از دیگران کناره می گیرند و به انواع بیماری های روحی دچار می شوند گاهی هم برای تسکین خود و فرار از ناراحتی در راه هایی قدم می گذارند که روز به روز بر سرگردانی و یأس آنان می افزاید.

البته این آثار و پیامدها **گاهی گریبان کسانی که معاد را قبول دارند** را هم می گیرد و آن زمانی است که انسانی معاد را قبول دارد ولی این قبول داشتن به ایمان و باورقلبی تبدیل نشده است این افراد به دلیل فرو رفتن در هوس ها دنیا را معبود و هدف خود قرار می دهند واز یاد آخرت غافل می شوند از این رو رفتار و زندگی آنان فرقی با منکران معاد ندارد.

اندیشه و تحقیق صفحه ۴۷

۱. **چرا برخی از افراد با اینکه می گویند آخرت را قبول دارند در زندگی خود به گونه ای عمل می کنند گویی آخرتی در پیش نیست؟** زیرا این قبول داشتن به ایمان و باورقلبی تبدیل نشده است این افراد به دلیل فرو رفتن در هوس ها دنیا را معبود و هدف خود قرار می دهند واز یاد آخرت غافل می شوند از این رو رفتار و زندگی آنان فرقی با منکران معاد ندارد.

۲. **آیا توجه به آخرت لزوما بی توجهی به دنیا و عقب ماندگی را در پی دارد؟** خیر اعتقاد به معاد نه تنها عقب ماندگی نیست بلکه باعث می شود انسان با شور و نشاط زندگی خود را تصحیح کرده و اخلاق الهی را در پیش بگیرد.

۳. **چرا منکرین معاد مرگ را باعث نابودی آدمی می دانند؟ شما چه پاسخی به آنها می دهید؟** اینان از سرمایه های خدادادی خود استفاده نمی کنند توصیه می کنیم از عقل خود حداقل بهره گیرند.(سوال واگرا)

نمونه سوالات درس سوم

آیات و روایات

۱. پیامبر صلی الله علیه و آله **فرمودند: "برای نابودی و فنا خلق نشده اید، بلکه برای بقا آفریده شده اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می شوید." با توجه به این حدیث به سؤالات پاسخ دهید.**

الف. حدیث اشاره به چه موضوعی دارد؟ دیدگاه پیامبران و پیروان آنها درباره مرگ

ب. با توجه به حدیث مرگ پاسخگوی کدام میل درونی انسان است؟ میل به جاودانگی (بی نهایت طلبی)

۲. باهوش ترین مومنان از دیدگاه پیامبر صلی الله علیه و آله **چه کسانی هستند؟** آنان که فراوان به یاد مرگ اند و بهتر از دیگران خود را برای مرگ آماده می کنند.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۳. این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله **که: "الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا" بیانگر چه موضوعی است؟** زندگی دنیا همچون خوابی کوتاه و گذرا بوده و زندگی حقیقی در جهان دیگر آغاز می شود(دیدگاه پیامبران و پیروان آنها درباره مرگ)

۴. آیهٔ "و ما هذه الحیوة الدنیا الا لهو و لعب و ان الدار الآخره لهی الحیوان لو کانوا یعلمون" بیانگر چه موضوعی است؟ کم ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن زندگی آخرت.(دیدگاه پیامبران و پیروان آنها درباره مرگ)

۵. آیهٔ "من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحا فلا خوف علیهم و لاهم یحزنون" بیانگر چه مطلبی است؟ از آثار اعتقاد به معاد این است که پنجره امید و روشنایی به روی انسان باز می شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرا می گیرد. (دیدگاه پیامبران و پیروان آنها درباره مرگ)

۶. این سخن امام حسین علیه السلام **خطاب به یارانشان بیانگر چیست؟ "مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت های پهناور و نعمت های جاوید عبور می دهد. پس کدام یک از شما کراهت دارد از زندان به قصر منتقل شود."** از آثار اعتقاد به معاد این است که انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آمادهٔ فداکاری در راه خداست.

(دیدگاه پیامبران و پیروان آنها درباره مرگ)

۷. این سخن امام حسین علیه السلام **که "من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی بینم." بیانگر چیست؟** از آثار اعتقاد به معاد این است که انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آمادهٔ فداکاری در راه خداست.(دیدگاه پیامبران و پیروان آنها درباره مرگ)

۸. پیام آیهٔ "و قالوا ماهی الا حیاتنا الدنیا نموت و نحیا و ما یهلکنا الا الدهر و ما لهم بذلک من علم ان هم الا یظنون." چیست؟ منکرین معاد مرگ را پایان زندگی و رهسپار شدن به نیستی می پندارند.

(دیدگاه منکرین معاد درباره مرگ)

کامل کردنی

۹. خداپرستان واقعی چون ..... مرگ را ناگوار نمی دانند. به دنیا دل نمی سپارند.

۱۰. نترسیدن خداپرستان از مرگ به معنی ..... نیست. آرزوی مرگ کردن

۱۱. مرحله عالی شجاعت ..... است. استقبال از شهادت

کوتاه پاسخ

۱۲. نتیجه به فراموشی و غفلت زدن منکران معاد چیست؟ فرو رفتن در گرداب آلودگی ها

۱۳. چه چیزهایی درباره مرگ ذهن انسان را در طول تاریخ به خود مشغول کرده است؟ چیستی مرگ و آینده انسان پس از مرگ

UPDF
WWW.UPDF.COM

۱۴. مرگ برای چه کسانی ناگوار و هولناک است؟ کسانی که زندگی را محدود به دنیا می بینند یا با کوله باری از گناه با آن مواجه می شوند.

۱۵. علت پیامد فراموش کردن مرگ و غفلت از آن در منکران معاد چیست؟ وجود میل به جاودانگی و بی نهایت طلبی در انسان.

۱۶. از دیدگاه امام حسین علیه السلام مرگ برای مومنان با به دست آوردن چه نعماتی همراه است؟

سعادت و کرامت و بهشت های پهناور و نعمت های جاوید

تشریحی

۱۷. هویت انسان دارای چه ابعادی است؟ آنها را نام برده و با هم مقایسه کنید. دو بعد جسمانی و روحانی

بعد جسمانی(مادی، غیرمجرد)	۲. بعد روحانی(غیر مادی، مجرد)
دائما در حال تجزیه و تحلیل است.	**تجزیه و تحلیل نمی شود.**
با مرگ فرسوده و متلاشی می شود.	**با مرگ فرسوده و متلاشی نمی شود**
با مرگ حیات و آگاهی خود را از دست می دهد.	**با مرگ حیات و آگاهی خود را از دست نمی دهد.**
تغییرپذیری و دگرگونی دارد.	

۱۸. دیدگاه پیامبران الهی و پیروانشان (الهیون) را در مورد مرگ بنویسید.

- ✓ مرگ را پایان بخش زندگی نمی پندارند.
- ✓ مرگ را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان تر برای روح انسان می دانند.
- ✓ مرگ را پلی برای انتقال انسان از یک مرحله هستی (دنیا) به مرحله بالاتر (آخرت) می دانند.
- ✓ دنیا فقط بخش کوچکی از زندگی انسان است و زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیا آغاز می شود.

۱۹. مختصرا آثار اعتقاد به معاد را بنویسید. ۱. پنجره امید و روشنایی به روی انسان باز می شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرا می گیرد.۲. انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آمادهٔ فداکاری در راه خداست.

۲۰. شور و نشاط معتقدین معاد به چه دلیل است؟ - این شور و نشاط برای این است که انسان انسان می داند هیچ یک از کارهای او در آن جهان بی پاداش نمی ماند زیرا:

- هرغمی که از دل غمگینی پاک کند
- و هر خدمتی که به محرومی کند ⟸ در پیشگاه خداوند دارای اجر و مزد است.
- و هر باری که از دوش مومنی بردارد

UPDF
WWW.UPDF.COM

حتی اگر کسی او را نبیند یا در آن کار موفق نشود یا در برابر کارهایش تقدیر و تشکری از سوی دیگران نشود ناامید و افسرده نمی شود زیرا می داند:

- ✓ خداوند او و تلاش هایش را می بیند.
- ✓ و اطمینان دارد اگر در این مسیر ظلمی دید و نتوانست داد خود را از ظالمان بگیرد قطعا در جهان دیگر خدا ظالمان را به سزای عملشان خواهد رساند.

انسانی با این دیدگاه دارای انرژی فوق العاده و همتی خستگی ناپذیر است و از کار خود لذت می برد. او با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می کوشد و می داند که هر چه بیشتر در این را گام بردارد آخرت او زیباتر خواهد شد.

۲۱. نترسیدن خداپرستان از مرگ به چه معنی است؟ آنهااز خدا عمر طولانی می خواهند تا بتوانند دراین جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان ها زمینه رشد خود را فراهم آورند تا بتوانند با اندوخته ای کامل تر خدا را ملاقات کنند و به درجات برتر بهشت نایل شوند.

۲۲. دلیل استقبال از شهادت در خداپرستان چیست؟ نترسیدن از مرگ در خداپرستان باعث می شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا برایشان آسان تر شود و شجاعت به مرحلهٔ عالی آن برسد. و اگر حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد انسان ها به استقبال شهادت بروند با شهادت خود راه آزادی انسان ها را هموار کنند.

۲۳. دیدگاه منکرین معاد درباره مرگ را بنویسید. آنان وجود جهان پس از مرگ را انکارمی کنند. از دیدگاه آنان مرگ پایان زندگی است و با مرگ انسان پرونده او برای همیشه بسته می شود و انسان رهسپار نیستی می گردد.

۲۴. آثار انکار معاد بر انسان را بنویسید.

۱. چون بی نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد می کوشد با راه فراموش کردن و غفلت از مرگ خود را به هر کاری سرگرم کند تا آینده تلخی که در انتظارش است را فراموش کند که نتیجه اش فرورفتن در گرداب آلودگی ها خواهد بود.

۲. گروه دیگر نمی توانند فکر مرگ را ازذهن خود دور کنند این زندگی چند روزه برایشان بی ارزش می شود در نتیجه به یأس و ناامیدی دچار می شوند و شادابی و نشاط را ازدست می دهند از دیگران کناره می گیرند و به انواع بیماری های روحی دچار می شوند گاهی هم برای تسکین خود و فرار از ناراحتی در راه هایی قدم می گذارند که روز به روز بر سرگردانی و یأس آنان می افزاید.

@DaneshSad

UPDF
WWW.UPDF.COM

تعیین گزینهٔ صحیح

۲۵. پیامد این تفکر که "برخی از افراد با اینکه می گویند آخرت را قبول دارند اما در زندگی خود به گونه ای عمل می کنند که گویی آخرتی در پیش ندارند" کدام مورد است؟

الف. به دلیل فرو رفتن در هوس ها دنیا را معبود و هدف خود قرار می دهند واز یاد آخرت غافل می شوند.*

ب. با اینکه این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده ولی به لطف و رحمت الهی امیدوارند.

۲۶. کدام مورد اعتقاد کسانی است که " و ما هذه الحیوة الدنیا الا لهو و لعب ... را باور نمودند و آنان جهان آخرت را چگونه توصیف می کنند؟

الف. مرگ را غروبی می دانند که طلوعی درخشان در پی دارد - لهی الحیوان*

ب. زندگی چند روزهٔ دنیا بی ارزش و کم اعتبار است و لایق دلبستگی نیست - فلاخوف علیهم

۲۷. کدام آیهٔ شریفه به دیدگاه افردی که برای انسان حقیقتی جز جسم و تن قائل نیستند اشاره دارد؟

الف. و سیصلون سعیرا ... ب. و قالوا ما هی الا حیاتنا الدنیا...*

۲۸. کدام عامل سبب می شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان شود؟

الف. نترسیدن انسان از مرگ که پیامد اعتقاد به معاد است. *

ب. به بن بست نرسیدن انسان در زندگی که پیامد اعتقاد به معاد است.

۲۹. "ناگوارنبودن مرگ" از دیدگاه الهیون، بدان جهت است که:

الف. مرگ را وسیله ای برای نجات از زندگی و هم زیستی با ظالمان می دانند.

ب. خدا پرستان حقیقی گر چه در دنیا زندگی می کنند و زیبا هم زندگی می کنند، به آن دل نمی سپرند. *

UPDF
WWW.UPDF.COM

درس چهارم: آیندهٔ روشن

سرلوحه دعوت پیامبران الهی ← توحید و یکتا پرستی
سرلوحه دعوت پیامبران الهی ← ایمان به زندگی در جهان دیگر(معاد)

پیامبران الهی هم امکان وجود جهان دیگر را اثبات کردند و هم ضرورت آن را.

یک دلیل بر اهمیت و ضرورت تامل در موضوع معاد دفع خطر احتمالی است. که یک قانون عقلی و لازم است.

قانون عقلی دفع خطر احتمالی لازم است:

وقتی انسان احتمال خطر یا خسارتی دهد سعی می کند جلوی آن خسارت احتمالی را بگیرد و از خطری که ممکن است پیش آید بگریزد. حتی اگر خبر را کسی دهد که در شرایط عادی گفتهٔ او برای ما اعتباری ندارد مثل شخص دیوانه یا دروغگو.

در مورد جهان پس از مرگ (معاد):

- **خبر زندگی جاودانی در آن احتمالی نیست بلکه از قطعی ترین خبرهاست.**
- **این خبر را پیامبران که عاقل ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ بوده اند آورده اند.**
- **پیامبران با قاطعیت کامل از وقوع معاد خبر داده و نسبت به آن هشدار داده اند.**
- **همه پیامبران بعد از ایمان به خدا ایمان به آخرت را مطرح کرده و آن را لازمهٔ ایمان دانسته اند.**
- **قرآن بعد از یکتاپرستی(توحید) دربارهٔ هیچ موضوعی به اندازهٔ معادسخن نگفته است.(الله لااله الا هولیجمعنکم الی یوم القیامة لاریب فیه ومن اصدق من الله حدیثا)**

(خداوند که هیچ خدایی جز او نیست قطعا شما را در روز قیامت جمع می کند و چه کسی راستگو تر از خداست؟)

سخن از معاد در حقیقت سخن از زندگی است زیرا معاد بخش قطعی از زندگی آیندهٔ ماست که جاوید است و ابدی.

مثالی گویمت ظاهر، بیندیش — کسی را هست جامی پر عسل پیش
اگر طفلی بدو گوید بیارام — که زیر این عسل زهر است در جام
چو از طفل آن سخن دارد شنیده — بلاشک دست از آن دارد کشیده
تو را چندین پیمبر کرده آگاه — که خواهد بود کاری صعب بر راه
به گفت طفل جستی راه پرهیز — به گفت انبیاء از خواب برخیز

دفع خطر احتمالی عقلا لازم است. ← **وقطعیت خبر پیامبران بر وقوع معاد**

UPDF
WWW.UPDF.COM

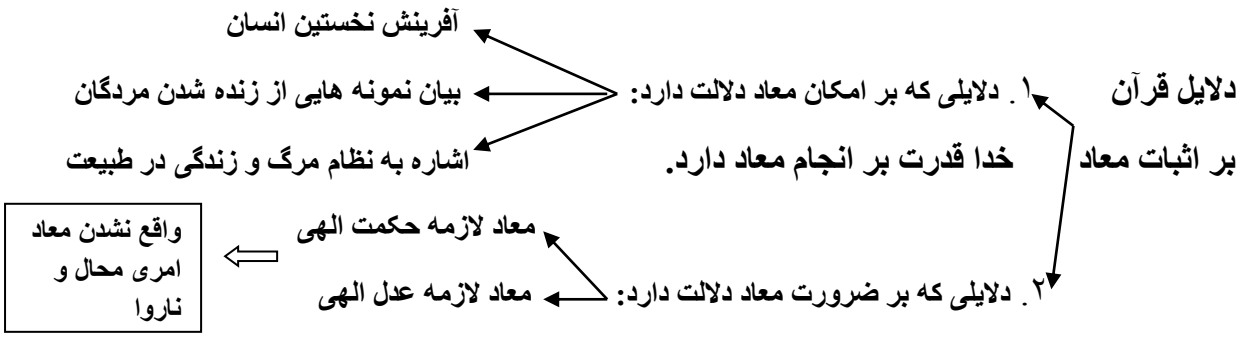

یک دلیل بر انکار معاد نشناختن قدرت خداست: برخی واقعه بزرگ و با عظمت معاد را با قدرت محدود خود می سنجند و وقتی تحقق آن را با قدرت بشری ناممکن می بینند آن را انکار می کنند در حال که **بعید بودن چیزی هرگز دلیل بر غیرممکن بودن آن نیست.**

دلایل و شواهد قرآن بر امکان معاد و توانا بودن خداوند بر انجام آن:

۱. **آفرینش نخستین انسان:** همان طور که خداوند قادر است انسان را در آغاز خلق کند می تواند بار دیگر او را زنده کند.

آیه قرآن ←**و برای ما مثلی زد، در حالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود، گفت: کیست که این استخوان های پوسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آنها را برای نخستین بار آفرید و او به هر خلقتی داناست.**

۲. **بیان نمونه هایی از زنده شدن مردگان:** خداوند برای اینکه قدرت خودرا به صورت محسوس تری نشان دهد در قرآن ماجراهایی نقل می کند که در آنها به ارادهٔ خدا مردگانی زنده شده اند. مثل داستان عزیر نبی علیه السلام او ۱۰۰ سال در همین دنیا مرد به امر خدا دوباره زنده شد و فکر می کرد یک روز یا نصف روز توقف کرده غذای او به امر خدا در این صد سال فاسد نشده بود ولی الاغ ایشان نیز به امر خدا مرد و زنده شدن او را عزیر به چشم خود دید و عزیر علیه السلام گفت: می دانم که خدا بر هر کاری تواناست.

تدبر صفحه ۵۵

خداوند در آیات سوم و چهارم قیامت، خطاب به کسانی که به انکار معاد می پردازند، می گوید:

" نه تنها استخوان های آنها را به حالت اول در می آوریم بلکه سرانگشتان آنها را نیز همان گونه که بوده، مجددا خلق می کنیم "

به نظر شما چرا خداوند در این آیات برای اثبات قدرت الهی به خلق سرانگشتان اشاره می کند؟پاسخ:
با توجه به متفاوت بودن سرانگشتان هر فرد با دیگری در آفرینش نخستین، آفرینش مجدد آن بیان از ممکن بودن آن و توانایی خداوند و معاد جسمانی انسان دارد.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۳. اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت: خداوند در قرآن زندگی پس از مرگ (معاد) را یک جریان رایج در جهان طبیعت معرفی می کند تا هم انسان با مطالعه طبیعت موضوع معاد را بهتر درک کند و هم آن را باور کند. فرارسیدن بهار رستاخیز طبیت و نمونه ای از رستاخیز قیامت است.

قرآن ← **خداست که بادها را می فرستد تا ابر را برانگیزد سپس آن را به سوی سرزمینی مرده برانیم و آن زمین مرده را بدان (وسیله) پس از مرگش زندگی بخشیدیم. زنده شدن قیامت هم همین گونه است. (پیام: فرارسیدن بهار رستاخیز طبیت و نمونه ای از رستاخیز قیامت است.)**

دلایل ضرورت معاد:

۱. **معاد لازمه حکمت الهی**: خداوند حکیم است(علت) لازمهٔ حکمت خدا این است که هیچ کاری از کارهای او عبث و بیهوده نباشد(معلول)

خداوند در درون انسان تمایلات و گرایش هایی قرار داده مثل گرایش به بقا و جاودانگی که براساس آن انسان از نابودی گریزان است و بسیاری از کارها را برای بقای خود انجام می دهد یا میل به کمالات و زیبایی ها را به شکل نامحدود در انسان قرار داده است و هر میلی که خدا در درون انسان قرار داده امکانات پاسخگویی به آن تمایلات را در عالم خارج قرار داده است.

اما دنیا محدود است و پاسخگوی میل های درونی ما نیست(میل به جاودانگی و بی حد خواستن خوبی ها و زیبایی ها)

بنابراین باید جای دیگری باشد که انسان به خواسته ها و تمایلاتش برسد.

از طرفی اگر با این همه استعداد که خدا به ما داده خاک شویم و معادی نباشد آفرینش انسان و جهان عبث خواهد بود و گفتیم که خدا کار عبث نمی کند.**(افحسبتم انما خلقناکم عبثا و انکم الینا لاترجعون)**

۲. **معاد لازمه عدل الهی**: خدا صفت عدل دارد(علت) و نیکوکاران را با بدکاران برابر قرار نمی دهد. از این رو خداوند وعده داده که هرکس را به آنچه استحقاق دارد برساندوحق کسی را ضایع نکند.

(ام نجعل الذین آمنوا و عملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ام نجعل المتقین کالفجار)

(آیا ما آنها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند با مفسدان در زمین یکسان قرار خواهیم داد؟ آیا متقین را مانند ناپاکان و بدکاران قرار خواهیم داد؟)

اما زندگی در این دنیا امکان تحقق این وعده را نمی دهد چون:

۱.در این عالم همه به پاداش یا کیفر اعمال خود نمی رسند: چه بسا کسانی که کارهای نیک فراوان انجام داده اند و به افراد زیادی خدمت کرده اند یا در تمام طول عمرشان از هیچ جنایت و خیانتی فروگذار نکرده اند و قبل از آنکه به پاداش یا سزای اعمال خود برسند می میرند.

۲. این جهان ظرفیت جزا و پاداش کامل انسان ها را ندارد: مثلا پاداش برخی اعمال مثل شهادت در راه خدا یا مجازات برخی افراد مثل صدام که صدها هزار نفر را مظلومانه به شهادت رساند دراین دنیا به طور کامل امکان پذیر نیست.

پس باید بر اسای نظام عادلانه الهی جهان دیگری باشد که ظالم را به مجارات واقعی اش برساند و حق مظلوم را برساند.

تدبر صفحه ۵۸

با اندیشه در آیات زیر برخی دیگر از دلایل انکار معاد را بیان کنید.

آنان(دوزخیان) پیش از این (در عالم دنیا) مست و مغرور نعمت بودند و بر گناهان بزرگ اصرار می کردند و می گفتند: " هنگامی که ما مردیم و استخوان شدیم آیا برانگیخته خواهیم شد؟" (سوره واقعه ۴۸تا۴۵)

از دلایل انکار معاد مغرور شدن بر نعمت و اصرار بر گناهان بزرگ است.

وای در آن روز بر تکذیب کنندگان، همان که روز جزا را انکار می کنند. تنها کسی آن را انکار می کند که متجاوز و گناهکار است.(سوره مطففین ۱۲تا۱۰) از دلایل انکار معاد تجاوز به حقوق خدا و مردم و انجام گناه است.

(انسان شک در وجود معاد ندارد) بلکه (علت انکارش این است که) او می خواهد بدون ترس از دادگاه قیامت، در تمام عمر گناه کند.(سوره قیامت،آیه۵) از دلایل انکار معاد انجام گناه بدون ترس از محاکمهٔ قیامت است.

اندیشه و تحقیق صفحه ۶۰

۱. تعدادی از کارهای نیک و تعدادی از گناهان را که در این دنیا قابل پاداش و مجازات نباشند ذکر کنید. کارهای نیک: شهادت در راه خدا، هدایت انسان ها، از بین بردن فساد و بی بند و باری، کاهش فقر در جامعه. **گناهان:** جنایت ها ی جنگی، ترویج عقاید خرافی بین مردم، فساد و بی بندو باری در جامعه، نزدن ماسک در دورن شیوع کرونا

۲. اگر در بحث وجود معاد، دلیلی جز پیامبران نداشتید آیا آن را می پذیرفتید؟ به چه دلیل؟ بله چون پیامبران عاقل ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ بوده اند با قاطعیت کامل از وقوع معاد خبر داده و نسبت به آن هشدار داده اند.

۳. رابطه میان "آفرینش استعدادها و سرمایه های مختلف در وجود انسان" و "ضرورت وجود معاد" را توضیح دهید. اگر با این همه استعداد که خدا به ما داده خاک شویم و معادی نباشد آفرینش انسان و جهان عبث خواهد بود و گفتیم که خدا کار عبث نمی کند. پس معاد لازمه حکمت خدست.

نمونه سوالات درس چهارم

آیات و روایات

۱. آیهٔ **"الله لااله الا هولیجمعنکم الی یوم القیامة لاریب فیه ومن اصدق من الله حدیثا"**

الف. به چه موضوعی اشاره دارد؟ قطعی و حتمی بودن وجود معاد

ب. یک پیام برای آیه بنویسید.قرآن بعد از یکتاپرستی(توحید) دربارهٔ هیچ موضوعی به اندازهٔ معاد سخن نگفته است.

۲. آیهٔ "و برای ما مثلی زد، در حالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود، گفت: کیست که این استخوان های پوسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آنها را برای نخستین بار آفرید و او به هر خلقتی داناست"

الف. به امکان معاد معاد دلالت دارد یا ضرورت آن؟ برامکان معاد

ب. کدام دلیل؟ یادآوری آفرینش نخستین انسان

۳. آیهٔ "نه تنها استخوان های آنها را به حالت اول در می آوریم بلکه سرانگشتان آنها را نیز همان گونه که بوده، مجددا خلق می کنیم"

الف. به کدام صفت خدا اشاره دارد؟ قدرت خدا

ب. به نظر شما چرا خداوند در این آیات برای اثبات قدرت الهی به خلق سرانگشتان اشاره می کند؟پاسخ: با توجه به متفاوت بودن سرانگشتان هر فرد با دیگری در آفرینش نخستین، آفرینش مجدد آن بیان از ممکن بودن آن و توانایی خداوند و معاد جسمانی انسان دارد.

۴. با توجه به آیهٔ "خداست که بادها را می فرستد تا ابر را برانگیزد سپس آن را به سوی سرزمینی مرده برانیم و آن زمین مرده را بدان (وسیله) پس از مرگش زندگی بخشیدیم. زنده شدن قیامت هم همین گونه است."

UPDF
WWW.UPDF.COM

الف. پیام آیه چیست؟ فرارسیدن بهار رستاخیز طبیت و نمونه ای از رستاخیز قیامت است.

ب. این آیه بیانگر کدام دلیل امکان معاد است؟ اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت

۵. آیهٔ "افحسبتم انما خلقناکم عبثا و انکم الینا لاترجعون"

الف. حاوی چه پیامی است؟ اگر با این همه استعداد که خدا به ما داده خاک شویم و معادی نباشد آفرینش انسان و جهان عبث خواهد بود و گفتیم که خدا کار عبث نمی کند.

ب. به کدام دلیل اثبات معاد اشاره دارد؟ به دلایل ضرورت معاد و اینکه معاد لازمهٔ حکمت الهی است.(موضوع آیه)

۶. آیهٔ "ام نجعل الذین آمنوا و عملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ام نجعل المتقین کالفجار"

الف. حاوی چه پیامی است؟ یکی از دلایل ضرورت معاد عدل خداست که او براساس نظام عادلانه بدکاران را مانند نیکوکاران قرار نداده و هرکس بر اساس استحقاق به حقش در قیامت خواهد رسید.

ب. به کدام دلیل اثبات معاد اشاره دارد؟ به دلایل ضرورت معاد و اینکه معاد لازمهٔ عدل الهی است. (موضوع آیه)

۷. با توجه به آیهٔ "آنان(دوزخیان) پیش از این (در عالم دنیا) مست و مغرور نعمت بودند و بر گناهان بزرگ اصرار می کردند و می گفتند: هنگامی که ما مردیم و استخوان شدیم آیا برانگیخته خواهیم شد؟" چرا برخی معاد را انکار می کنند؟ از دلایل انکار معاد مغرور شدن بر نعمت و اصرار بر گناهان بزرگ است.

۸. با توجه به آیهٔ "وای در آن روز بر تکذیب کنندگان، همان که روز جزا را انکار می کنند. تنها کسی آن را انکار می کند که متجاوز و گناهکار است." چرا برخی معاد را انکار می کنند؟ از دلایل انکار معاد تجاوز به حقوق خدا و مردم و انجام گناه است.

۹. با توجه به آیهٔ "(انسان شک در وجود معاد ندارد) بلکه (علت انکارش این است که) او می خواهد بدون ترس از دادگاه قیامت، در تمام عمر گناه کند." چرا برخی معاد را انکار می کنند؟ از دلایل انکار معاد انجام گناه بدون ترس از محاکمهٔ قیامت است.

کامل کردنی

۱۰. دفع خطر احتمالی یک قانون ..... و ..... است. عقلی / لازم

۱۱. لازمهٔ ایمان به خدا ..... است. ایمان به معاد(آخرت)

۱۲. حضرت عزیر ..... سال پس از مرگ زنده شد و این دلیل بر ..... است. صد/ امکان وقوع معاد

کوتاه پاسخ

۱۳. سرلوحه دعوت انبیاء چیست؟ توحید و یکتا پرستی، ایمان به زندگی در جهان دیگر

۱۴. چرا می گوئیم سخن از معاد در حقیقت سخن از زندگی است؟ زیرا معاد بخش قطعی از زندگی آیندهٔ ماست که جاوید است و ابدی.

۱۵. دلایل امکان معاد را نام ببرید. آفرینش نخستین انسان، بیان نمونه هایی از زنده شدن مردگان، اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت

۱۶. دلایل ضرورت معاد را نام ببرید. معاد لازمه حکمت الهی، معاد لازمه عدل الهی

تشریحی

۱۷. چگونه بر اساس قاعده عقلی دفع خطر احتمالی تامل در موضوع معاد ضرورت می یابد؟

در مورد جهان پس از مرگ (معاد)

- **خبر زندگی جاودانی در آن احتمالی نیست بلکه از قطعی ترین خبرهاست.**
- **این خبر را پیامبران که عاقل ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ بوده اند آورده اند.**
- **پیامبران با قاطعیت کامل از وقوع معاد خبر داده و نسبت به آن هشدار داده اند.**
- **همه پیامبران بعد از ایمان به خدا ایمان به آخرت را مطرح کرده و آن را لازمهٔ ایمان دانسته اند.**
- **قرآن بعد از یکتاپرستی(توحید) دربارهٔ هیچ موضوعی به اندازهٔ معادسخن نگفته است.**

۱۸. ضرورت معاد را بر اساس حکمت خدا اثبات کنید. : خداوند حکیم است، لازمهٔ حکمت خدا این است که هیچ کاری از کارهای او عبث و بیهوده نباشد.

خداوند در درون انسان تمایلات و گرایش هایی قرار داده مثل گرایش به بقا و جاودانگی که براساس آن انسان از نابودی گریزان است و بسیاری از کارها را برای بقای خود انجام می دهد یا میل به کمالات و زیبایی ها را به شکل نامحدود در انسان قرار داده است و هر میلی که خدا در درون انسان قرار داده امکانات پاسخگویی به آن تمایلات را در عالم خارج قرار داده است. اما دنیا محدود است و پاسخگوی میل های درونی ما نیست(میل به جاودانگی و بی حد خواستن خوبی ها و زیبایی ها) بنابراین باید جای دیگری باشد که انسان به خواسته ها و تمایلاتش برسد. از طرفی اگر با این همه استعداد که خدا به ما داده خاک شویم و معادی نباشد آفرینش انسان و جهان عبث خواهد بود و گفتیم که خدا کار عبث نمی کند.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۱۹. ضرورت معاد را بر اساس عدل خدا اثبات کنید. خدا صفت عدل دارد و نیکوکاران را با بدکاران برابر قرار نمی دهد. از این رو خداوند وعده داده که هرکس را به آنچه استحقاق دارد برساندوحق کسی را ضایع نکند.

امکان تحقق این وعده را نمی دهد چون:

۱.در این عالم همه به پاداش یا کیفر اعمال خود نمی رسند: چه بسا کسانی که اما زندگی در این دنیا کارهای نیک فراوان انجام داده اند و به افراد زیادی خدمت کرده اند یا در تمام طول عمرشان از هیچ جنایت و خیانتی فروگذار نکرده اند و قبل از آنکه به پاداش یا سزای اعمال خود برسند می میرند.

۲. این جهان ظرفیت جزا و پاداش کامل انسان ها را ندارد: مثلا پاداش برخی اعمال مثل شهادت در راه خدا یا مجازات برخی افراد مثل صدام که صدها هزار نفر را مظلومانه به شهادت رساند دراین دنیا به طور کامل امکان پذیر نیست.

پس باید بر اسای نظام عادلانه الهی جهان دیگری باشد که ظالم را به مجارات واقعی اش برساند و حق مظلوم را برساند.

۲۰. قاعده عقلی دفع خطر احتمالی را توضیح دهید. وقتی انسان احتمال خطر یا خسارتی دهد سعی می کند جلوی آن خسارت احتمالی را بگیرد و از خطری که ممکن است پیش آید بگریزد. حتی اگر خبر را کسی دهد که در شرایط عادی گفتهٔ او برای ما اعتباری ندارد مثل شخص دیوانه یا دروغگو.

۲۱. چرا برخی معاد را انکار می کنند و وقوع آن را غیر ممکن می دانند؟ به دلیل نشناختن قدرت خدا؛ برخی واقعه بزرگ و با عظمت معاد را با قدرت محدود خود می سنجند و وقتی تحقق آن را با قدرت بشری ناممکن می بینند آن را انکار می کنند در حال که بعید بودن چیزی هرگز دلیل بر غیرممکن بودن آن نیست.

۲۲. از دلایل امکان معاد بیان نمونه هایی از زنده شدن مردگان را توضیح دهید. خداوند برای اینکه قدرت خودرا به صورت محسوس تری نشان دهد در قرآن ماجراهایی نقل می کند که در آنها به ارادهٔ خدا مردگانی زنده شده اند. مثل داستان عزیر نبی علیه السلام او ۱۰۰ سال در همین دنیا مرد به امر خدا دوباره زنده شد و فکر می کرد یک روز یا نصف روز توقف کرده غذای او به امر خدا در این

صد سال فاسد نشده بود ولی الاغ ایشان نیز به امر خدا مرد و زنده شدن او را عزیر به چشم خود دید و عزیر علیه السلام گفت: می دانم که خدا بر هر کاری تواناست.

۲۳. از دلایل امکان معاد آفرینش نخستین انسان را توضیح دهید. همان طور که خداوند قادر است انسان را در آغاز خلق کند می تواند بار دیگر او را زنده کند.

۲۴. از دلایل امکان معاد اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت را توضیح دهید. خداوند در قرآن زندگی پس از مرگ (معاد) را یک جریان رایج در جهان طبیعت معرفی می کند تا هم انسان با مطالعه طبیعت موضوع معاد را بهتر درک کند و هم آن را باور کند. فرارسیدن بهار رستاخیز طبیت و نمونه ای از رستاخیز قیامت است.

تعیین پاسخ صحیح

۲۵. امکان معاد جسمانی در پرتو ..... ، ..... و ..... و ترجمهٔ آیهٔ شریفهٔ ..... بیانگر امر نخستین است.

الف. حکمت الهی – عدل الهی – زنده شدن مردگان- نظام مرگ و زندگی در طبیعت- آیا پنداشته اید که ما شما را بیهوده آفریده ایم؟

ب. پیدایش نخستین انسان- زنده شدن مردگان- نظام مرگ و زندگی در طبیعت-کیست که این استخوان های پوسیده را دوباره زنده کند؟ *

۲۶. از دقت در آیات" افحسبتم انما خلقناکم عبثا" و " ام نجعل المتقین کالفجار" به ترتیب، ..... معاد در پرتو ..... و ..... الهی مستفاد می گردد.

الف. امکان – عدل - حکمت ب. ضرورت – حکمت - عدل *

۲۷. با تدبر در آیهٔ شریفهٔ "افحسبتم انما خلقناکم عبثا و انکم الینا لاترجعون" قرآن لازمهٔ ..... و نشانه ای بر ..... معاد است.

الف. عبث نبودن زندگی انسان را بازگشت به سوی خدا (در جهان ابدی) می داند- ضرورت*

ب. عدل خداوند را این می داند که در پی این جهان، عالمی دیگر وجود داشته باشد- امکان

۲۸. محدودیت عمر انسان، در دریافت پاداش اعمال انسان، بیانگر ..... معاد در پرتو ..... و خواستار کمالات بی نهایت بودن، حکایت گر ..... معاد در پرتو ..... خداوند می باشد.

الف. امکان- عدل - ضرورت- عدل ب. ضرورت- عدل - ضرورت- حکمت *

۲۹. آیهٔ شریفهٔ " الله لااله الا هولیجمعنکم الی یوم القیامة ..." چه دلایلی را برای نبودن هیچ شکی در مورد قیامت بیان نموده است؟

الف. ومن اصدق من الله حدیثا * ب. افحسبتم انما خلقناکم عبث

UPDF
WWW.UPDF.COM

درس پنجم: منزلگاه بعد

برزخ در لغت: فاصله و حایل میان دو چیز

تعریف برزخ: عالم برزخ میان زندگی دنیایی و اخروی قرار گرفته است و آدمیان پس از مرگ وارد آن می شوند و تا قیامت در آنجا می مانند.

در عالم برزخ لذت برای نیکوکاران و رنج ودرد برای بدکاران وجود دارد.

آیه اثبات وجود عالم برزخ در قرآن:

حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون لعلی اعمل صالحا فیما ترکت کلا انها کلمة هو قائلها و من ورائهم برزخ الی یوم یبعثون. (وجودحیات، وجود شعور و آگاهی، حقیقت وجود انسان روح است)

ویژگی های عالم برزخ

۱. **وجود حیات:** فعالیت های حیاتی بدن متوقف می شود اما فرشتگان حقیقت وجود انسان یعنی روح را به طور تمام و کمال دریافت می کنند (توفی) پس روح همچنان به حیات و فعالیتش ادامه می دهد.

۲. **وجود شعورو آگاهی:** عامل شعور و آگاهی در دنیا روح است، روح در عالم برزخ به حیات خود ادامه می دهد پس یکی از ویژگی های عالم برزخ شعور و آگاهی است.

نشانه های شعور و آگاهی در عالم برزخ

گفت و گوی فرشتگان: فرشتگان خطاب به ظالمان احوال آنها را می پرسند. ظالمان خود را از مستضعفین بر روی زمین معرفی می کنند.(حیات، شعور وآگاهی، روح حقیقت وجود آدمی است.)

سخن گفتن پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم با کشته شدگان جنگ بدر: به کشته شدگان لشکر کفار بعد از پیروزی سپاه اسلام فرمودند: "آنچه پروردگارمان به ماوعد داده بود، حق یافتیم؛ آیا شما نیز آنچه پروردگارتان وعده داده بود، حق یافتید؟" اصحاب گفتند:چگونه با آنها سخن می گویی در حالی که آنها مرده اند؟ ایشان فرمودند: "قسم به کسی که جانم در دست اوست، ایشان به این کلام از شما شنواترند و فقط نمی توانند پاسخ دهند.(حیات، شعور وآگاهی، روح حقیقت وجود آدمی است.)

۳. **وجود ارتباط میان عالم برزخ و دنیا:** با ورود انسان به عالم برزخ ارتباط اوبا دنیا قطع نمی شود.

نشانه های تداوم ارتباط میان عالم برزخ و دنیا:

۱. **بسته نشدن پروندۀ اعمال:** دریافت پاداش خیرات بازماندگان پرونده برخی اعمال انسان با مرگ بسته نمی شود و ممکن است اعمال نیک یا بد به آن افزوده و یا از آنها کاسته شود.(اعمال ما تأخر)

(ینبؤا الانسان یومئذ بما قدم و اخر)
قیامت ماتقدم ماتأخر

دامنه اعمال انسان

آثار ما تقدم: دامنه برخی اعمال محدود به دوران زندگی انسان است و با مرگ انسان پروندهٔ آن بسته می شود. مثل نماز و روزه

آثار ما تأخر: پرونده بسیاری از اعمال حتی بعد از مرگ حیات ما نیز باز می ماند و موجب سنگینی اعمال نیک یا بد شخص متوفی می گردد.

مثل: هدیه کتاب به کتابخانه، آموزش مطلب مفید به دیگران،مدسازی غلط، ایجاد انحرافات اخلاقی.

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم**:** هر کس سنت نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می کنند، ثواب آن اعمال را به حساب این شخص هم می گذارند، بدون اینکه از اجر انجام دهندهٔ آن کم کنند و هر کس سنت زشتی را در بین مردم مرسوم کند، تا وقتی که مردمی بدان عمل کنند، گناه آن را به حساب او نیز می گذارند، بدون آنکه از گناه عامل آن کم کنند.

۲. دریافت پاداش خیرات بازماندگان: **اعمال خیری که بازماندگان برای درگذشتگان انجام می دهند در عالم برزخ به آنها می رسد و در سرنوشت آنها تاثیر می گذارد. مانند: صدقه، طلب مغفرت، دعای خیر و انفاق برای آنان.**

۳. ارتباط متوفی با خانواده: **براساس سخن امام کاظم علیه السلام مومن بر حسب فضیلت هایش می توان با خانواده اش دیدار کند برخی از آنان هر روز و برخی هر دو روز و برخی هر سه روز و کمترین آن هر جمعه.**

تدبر صفحه ۶۸

با دقت در ترجمه آیات زیر بگویید هر یک از آیات به کدام یک از ویژگی های عالم برزخ اشاره دارند؟

فرشتگان به کسانی که روح آنان را دریافت می کنند در حالی که به خود ظلم کرده اند، می گویند: شما در (دنیا) چگونه بودید؟ گفتند: ما در سرزمین خود تحت فشار و مستضعف بودیم. فرشتگان گفتند: مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید؟ وجود شعور و آگاهی قسمت گفت و گوی فرشتگان با انسان

و وجود حیات

آنان که فرشتگان روحشان را می گیرند در حالی که پاک و پاکیزه اند، به آنها می گویند: "سلام بر شما، وارد بهشت شوید به خاطر اعمالی که انجام دادید." وجود شعور و آگاهی و وجود حیات

اندیشه و تحقیق صفحه ۶۹

۱. منظور از کلمهٔ "توفی" در قرآن کریم چیست و برای اشاره به کدام بعد از وجود انسان استفاده شده است؟ توفی یعنی فرشتگان حقیقت وجود انسان یعنی روح را به طور تمام و کمال دریافت می کنند- بعد غیر مادی و روحانی(مجرد)

UPDF
WWW.UPDF.COM

۲. هر یک از موارد زیر به کدام یک از ویژگی های برزخ اشاره دارد؟

الف. تلقین میت به هنگام مرگ: وجود شعور و آگاهی و وجود حیات

ب. انجام خیرات و طلب آمرزش برای گذشتگان: وجود ارتباط میان عالم برزخ و دنیا- دریافت پاداش خیرات بازماندگان.

زیارت قبور درگذشتگان: وجود ارتباط میان عالم برزخ و دنیا، وجود شعور و آگاهی.

نمونه سوالات درس پنجم

آیات و روایات

۱. با توجه به آیهٔ "حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون لعلی اعمل صالحا فیما ترکت کلا انها کلمة هو قائلها و من ورائهم برزخ الی یوم یبعثون." به سؤالات پاسخ دهید.

الف. موضوع آیه چیست؟ اثبات وجود عالم برزخ، وجود حیات درعالم برزخ، وجود شعور و آگاهی درعالم برزخ، روح حقیقت وجود انسان.

ب. دو پیام برای آیه بنویسید. حقیقت وجود انسان روح است. / در عالم برزخ انسان از آگاهی و حیات برخوردار است.

۲. اینکه پیامبر صلی الله علیه و آله **با کشته شدگان جنگ بدر سخن گفته و فرمودند:"آنچه پروردگارمان به ماوعد داده بود، حق یافتیم؛ آیا شما نیز آنچه پروردگارتان وعده داده بود، حق یافتید؟" بیانگر کدام ویژگی عالم برزخ است؟** وجود حیات و شعور وآگاهی در عالم برزخ و اینکه روح حقیقت وجود آدمی است.

۳. با توجه به آیهٔ " ینبؤا الانسان یومئذ بما قدم و اخر" به سؤالات پاسخ دهید.

الف. آیه بیانگر کدام ویژگی عالم برزخ است؟ وجود ارتباط میان عالم برزخ و دنیا

ب. با توجه به آیه اعمال ما به چند دو دسته تقسیم می شود آنها را نام ببرید. اعمال ما تقدم و اعمال ما تاخر

۴. از دیدگاه پیامبر صلی الله علیه و آله **کسی که سنت نیک یا زشتی در جامعه گذاشت تا چه زمانی آن عمل در سرنوشتش مؤثر است؟ (چه سرنوشتی خواهد داشت؟)**هر کس سنت نیکی را در جامعه جاری سازد، تا وقتی که در دنیا مردمی به آن سنت عمل می کنند، ثواب آن اعمال را به حساب این شخص هم می گذارند، بدون اینکه از اجر انجام دهندهٔ آن کم کنند و هر کس سنت زشتی را در بین مردم

مرسوم کند، تا وقتی که مردمی بدان عمل کنند، گناه آن را به حساب او نیز می گذارند، بدون آنکه از گناه عامل آن کم کنند.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۵. از دیدگاه امام کاظم علیه السلام **چه کسانی می توانند با خانواده خود پس از مرگ در ارتباط باشند و به چه میزان؟** افراد مؤمن- بر حسب فضیلت هایش می توان با خانواده اش دیدار کند برخی از آنان هر روز و برخی هر دو روز و برخی هر سه روز و کمترین آن هر جمعه.

۶. این که فرشتگان به نیکوکاران می گویند "به خاطر اعمالی که انجام دادید وارد بهشت شوید" بیانگر چه ویژگی عالم برزخ است؟" وجود شعور و آگاهی و وجود حیات

۷. پیامبر صلی الله علیه و آله **در پاسخ اصحاب که از حرف زدن با مردگان تعجب کرده بودند چه فرمودند؟** فرمودند: قسم به کسی که جانم در دست اوست، ایشان به این کلام از شما شنواترند و فقط نمی توانند پاسخ دهند.

کامل کردنی

۸. وقتی فرشتگان احوال ظالمان را می پرسند ظالمان خود را ..... می نامند. مستضعفین درزمین

۹. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در جنگ ..... کشته شدگان کفار سخن گفتند. بدر

تعیین درستی یا نادرستی جملات

۱۰. در عالم برزخ لذت و درد و رنج وجود دارد. درست

۱۱. توفی توسط خداوند انجام می گیرد. نادرست

۱۲. روح و جسم انسان هنگام مرگ توفی می شوند. نادرست

۱۳. عامل شعور و آگاهی در دنیا جسم و روح و در آخرت فقط روح است. نادرست

کشف ارتباط

۱۴. هر مورد از قسمت اول به کدام مورد از قسمت دوم مرتبط است؟

ما در زمین مستضعف بودیم (ج) **الف. وجود شعور و آگاهی**

ینبوا الانسان بما قدم و اخر (د) **ب. درخواست درعالم برزخ**

تلقین میت هنگام مرگ (الف) **ج. مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید؟**

قال رب ارجعون لعلی اعمل صالحا فیما ترکت (ب) **د. بسته نشدن پرونده اعمال انسان پس از مرگ در برزخ**

کوتاه پاسخ

۱۵. نشانه های وجود شعور و آگاهی را در عالم برزخ نام ببرید. ۱. گفت و گوی فرشتگان ۲. سخن گفتن پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم با کشته شدگان جنگ بدر.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۱۶. نشانه های تداوم ارتباط میان عالم برزخ و دنیا را نام ببرید. ۱. بسته نشدن پروندهٔ اعمال

۲. دریافت پاداش خیرات بازماندگان ۳. ارتباط متوفی با خانواده

۱۷. ویژگی های عالم برزخ را نام ببرید. ۱. وجود حیات ۲. وجود شعورو آگاهی **۳.** وجود ارتباط میان عالم برزخ و دنیا

تعریف اصطلاحات:

۱۸. عالم برزخ: عالم برزخ عالمی است که میان زندگی دنیایی و اخروی قرار گرفته است و آدمیان پس از مرگ وارد آن می شوند و تا قیامت در آنجا می مانند.

۱۹. توفی: فرشتگان حقیقت وجود انسان یعنی روح را به طور تمام و کمال دریافت می کنند که قرآن آن را توفی نامیده است.

۲۰. آثار ما تقدم را با ذکر یک مثال: دامنه برخی اعمال محدود به دوران زندگی انسان است و با مرگ انسان پروندهٔ آن بسته می شود. مثل نماز و روزه

۲۱. آثار ما تأخر را با ذکر یک مثال: پرونده بسیاری از اعمال حتی بعد از مرگ حیات ما نیز باز می ماند و موجب سنگینی اعمال نیک یا بد شخص متوفی می گردد. مثل: هدیه کتاب به کتابخانه

تشریحی

۲۲. از ویژگی های عالم برزخ وجود شعور و آگاهی را توضیح دهید. عامل شعور و آگاهی در دنیا روح است، روح در عالم برزخ به حیات خود ادامه می دهد پس یکی از ویژگی های عالم برزخ شعور و آگاهی است.

تعیین پاسخ صحیح:

۲۳. از دقت در کدام عبارت آیهٔ شریفهٔ " حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون لعلی اعمل صالحا فیما ترکت کلا انها کلمة هو قائلها و من ورائهم برزخ الی یوم یبعثون" مشخص می گردد که درخواست کافرین واقعی نیست؟

الف. لعلی اعمل صالحا **ب. انها کلمة هو قائلها ***

۲۴. از سخنان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در جنگ بدر به کشتگان لشکر کفر که فرمود:"آنچه پروردگارمان به ماوعد داده بود، حق یافتیم؛ آیا شما نیز آنچه پروردگارتان وعده داده بود، حق یافتید؟" کدام مطلب فهمیده می شود؟

الف. ارتباط انسان در عالم برزخ با دنیا، پس از مرگ نیز همچنان برقرار است. *

ب. پاداش و کیفر نتیجهٔ خود عمل است و انسان ها نمی توانند آن را تغییر دهند.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۲۵. از آیهٔ شریفهٔ "ینبؤا الانسان یومئذ بما قدم و اخر" موضوع ..... مفهوم می گردد و مبین عالم ..... است.

الف. برخی از اعمال، آثار و نتایج آن محدود به دوران عمر انسان می باشد. همه اعمال ماتقدم و ماتأخر ثبت می گردد- برزخ

ب. برخی از اعمال هستند که آثارشان حتی بعد از مرگ از بین نمی رود، علاوه بر آثار ماتقدم دارای آثار ما تأخر هستند- قیامت *

۲۶. از آیهٔ شریفهٔ " حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون لعلی اعمل صالحا فیما ترکت ... " کدام مطلب مفهوم می گردد؟

الف. با مرگ حیطه درک و آگاهی انسان افزون می گردد. *

ب. با مرگ حیطه درک و آگاهی انسان متوقف می شود.

۲۷. ارتباط عالم برزخ با دنیا را، آثار ..... اعمال انسان ها اثبات می کند و تأثیر مقدار فضیلت های برزخیان ..... دیدارشان را با خانوادهٔ خویش، رقم می زند و استمرار بخش ارتباط انسان با دنیا، آثار ..... رفتارهای اوست.

الف. ما تقدم - کیفیت- ما تقدم **ب. ماتآخر– کمیت – ماتآخر ***

UPDF
WWW.UPDF.COM

درس ششم: واقعهٔ بزرگ

همه در حال و هوای خویش اند؛ کودک، جوان، پیر؛ که ناگهان اتفاق می افتد. (وقوع قیامت حتمی و زمانش نامعلوم است و انسان ها زمانش را دور می پنداشتند.)

قیامت اتفاق می افتد تا آغازی باشد بر حیات ابدی انسان(دنیا و برزخ محدودند ولی قیامت نامحدود)

روزی که هر مادر شیردهی، طفل شیرخوار خود را فراموش می کند.**(چون شعور و آگاهی انسان بالا رفته به دور از احساسات نگران سرنوشت خویش است)**

مردم از هیبت آن روز همچون افراد مست به نظر می رسند؛ در حالی که مست نیستند ولیکن عذاب خدا سخت است.

تنها نیکوکاران اند که از وحشت این روز درامان اند. **(من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحا فلا خوف علیهم و لاهم یحزنون)**

پایان این جهان با پرپایی قیامت همراه است که در دو مرحله انجام می گیرد.

مرحله اول قیامت (مقدم)

- **شنیده شدن صدای مهیب: (نفخ صور) این صدای مهیب و سهمگین آسمان ها و زمین را فرا می گیرد ناگهانی است و همه را غافلگیر می کند.**
- **مرگ اهل آسمان ها و زمین: همه اهل آسمان ها و زمین جز آنها که خدا خواسته می میرند و بساط حیات انسان و دیگر موجودات برچیده می شود.**
- **تغییر در ساختار زمین و آسمان ها: تحولی عظیم در آسمان ها و زمین رخ می دهد.**
  - خورشید در هم می پیچد و بی نور و تاریک می شود.
  - آن همه ستاره ای که در آسمان می درخشید همه به یکباره تیره می شوند.
  - زمین به شدت به لرزه در می آید و خرد می شود.**(یوم ترجف الارض)**
  - کوه ها سخت در هم کوبیده شده و متلاشی می شوند و همچون ذرات گرد و غبار در هوا پراکنده می گردند. **(یوم ترجف الارض و الجبال و کانت الجبال کثیبا مهیلا)**
  - دریاها با آن همه وسعت و عظمت به هم متصل می شوند و از درون آنها آتش زبانه می کشد.

این تغییرات چنان گسترده و عمیق است که آسمان ها و زمین به آسمان ها و زمین دیگر تبدیل می شوند.

وقایع مرحله دوم برای آماده شدن انسان برای دریافت پاداش و کیفر است.

UPDF
WWW.UPDF.COM

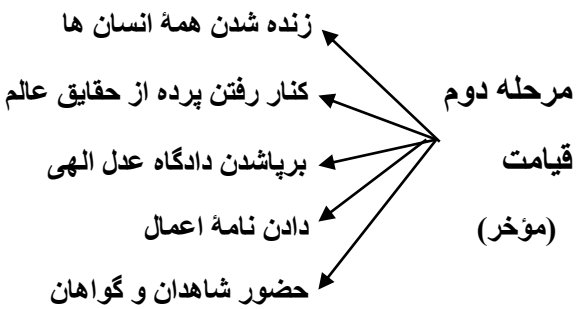

۱. زنده شدن همهٔ انسان ها:

- بار دیگر صدای سهمناک در عالم می پیچد و حیات مجدد انسان ها آغاز می شود.
- با این صدا، همهٔ مردگان دوباره زنده می شوند و در پیشگاه خداوند حاضر می شوند.
- در این هنگام انسان های گناهکار به دنبال راه فراری می گردند.
- دل های آنان سخت هراسان
- چشم هایشان از ترس به زیر افکنده است.

۲. کنار رفتن پرده از حقایق عالم:

- در آن روز با تابیدن نور حقیقت از جانب خداوند پرده ها کنار می رود.
- و اسرار و حقایق عالم آشکار می شود.
- و واقعیت همه چیز از جمله اعمال و رفتار و نیات انسان ها و واقعیت حوادث تلخ و شیرینی که در زمین اتفاق افتاده است آشکار می شود.

۳. برپاشدن دادگاه عدل الهی: با آماده شدن صحنهٔ قیامت، رسیدگی به اعمال آغاز می شود.

- در ترازوی عدل الهی اعمال، افکار و نیت های انسان ها سنجیده می شود.
- اگر عملی حتی به اندازه ذره ای ناچیز باشد به حساب آن رسیدگی می شود.
- اعمال پیامبران و امامان معیار و میزان سنجش اعمال قرار می گیرد زیرا اعمال آنان عین آن چیزی است که خدا به آن دستور داده است؛ از این رو هر چه عمل انسان ها به راه و روش آنان نزدیک تر باشد، ارزش افزون تری خواهد داشت.

۴. دادن نامهٔ اعمال:

- **نامهٔ عمل نیکوکاران به دست راست و نامهٔ عمل بدکاران به دست چپ آنها داده می شود.**
- **نامهٔ عمل انسان با نامه های ثبت شده در دنیا تفاوت اساسی دارد. نامه های این دنیا تنها گزارش عمل است که به صورت کلمات و نوشته درآمده. نامهٔ عمل انسان خود عمل و حقیقت و باطن آن را در بردارد.**
- نامهٔ عمل انسان خود عمل و حقیقت و باطن آن را در بردارد.
  - ✓ **کارهای خوب به صورت های بسیار زیبا و لذت بخش**
  - ✓ **کارهای بد به صورت های بسیار زشت و وحشت زا**

UPDF
WWW.UPDF.COM

بدکاران با دیدن نامهٔ عمل خود برای نجات خود از مهلکه به دروغ سوگند می خورند که چنین اعمالی را انجام نداده اند. (انکار اعمال ناشایست خود) در اینجا خدا گواهان و شاهدان را حاضر می کند که با وجود آنها دیگر انکار کردن میسر نیست.

حضور شاهدان و گواهان:[دلیل نقلی (آیات و روایات)]

۱. پیامبران و امامان: ایشان هم در دنیا و هم در روز قیامت دردادگاه عدل الهی شاهد اعمال انسان ها هستند.

در دنیا ظاهر و باطن اعمال انسان ها را دیده اند.

آنها بهترین گواهان قیامت اند چون: ⟵ **و از هر خطایی مصون و محفوظند.**

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شاهد و ناظر بر همهٔ پیامبران و امت هاست.

مراقب آنها بوده اند.

۲. فرشتگان الهی: فرشتگان الهی در طول زندگی انسان ها همواره ⟵ **تمام اعمال آنها را ثبت و ضبط کرده اند.**

و ان علیکم لحافظین کراما کاتبین یعلمون ما تفعلون

بی گمان برای شما نگهبانانی است نویسندگانی گران قدر می دانند آنچه را که انجام می دهید.

۳. اعضای بدن انسان: بدکاران در قیامت سوگند دروغ می خورند(معلول) تا شاید خود را از مهلکه نجات دهند(علت) در این حال خداوند بر دهان آنها مهر خاموشی می زند و اعضاء و جوارح آنها به اذن خدا شروع به سخن گفتن می کنند و علیه صاحب خود شهادت می دهند. بدکاران از این شهادت اعضا تعجب می کنند و با لحن سرزنش آمیز می پرسند چرا علیه ما شهادت می دهید؟ اعضای بدن آنها می گویند: ما را خدایی به سخن آورد که هر چیزی را به سخن می آورد.

الیوم نختم علی افواههم و تکلمنا ایدیهم و تشهد ارجلهم بما کانوا یکسبون

امروز بر دهانشان مهر می نهیم و دست هایشان با ما سخن می گوید و پاهایشان شهادت می دهد درباره آنچه انجام داده اند.

تدبر صفحه ۷۸

حقیقت آن جهان

در روز قیامت افراد بدکار با دیدن ⟵ وعاقبت شوم خویش؛ شروع به سرزنش خود کرده و آرزو می کنند که:

- **ای کاش برای این زندگی ام چیزی از پیش فرستاده بودم.(آثار ماتقدم)**
- **ای کاش (به دنیا) بازگردانده می شدیم و آیات پروردگارمان را تکذیب نمی کردیم و از مؤمنان می بودیم.**

- **ای کاش همراه و هم مسیر با پیامبر** صلی الله علیه و آله وسلم **می شدیم.**
- **ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی کردیم.(معلول) اوما را از یاد خدا بازداشت.(علت)**

UPDF
WWW.UPDF.COM

با توجه به آیات بالا بگویید برای اینکه ما از حسرت خوردگان آن جهان نباشیم، بایستی در این دنیا چگونه زندگی کنیم؟ کارهای زیر می تواند ما را از حسرت روز قیامت در امان دارد:

- ✓ فراهم آوردن توشه نیکو برای جهان آخرت با انجام اعمال صالح
- ✓ ایمان به احکام الهی و عدم تکذیب یا بی توجهی به آنها.
- ✓ پیروی از راه و روش پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم و اطاعت از دستورات ایشان.
- ✓ دقت در انتخاب دوست و همنشینی با دوستان مؤمن.

اندیشه و تحقیق صفحه ۸۰

۱. **شاهدان اعمال ما در قیامت چه کسانی هستند؟** ۱. پیامبران و امامان ۲. فرشتگان الهی ۳. اعضای بدن انسان.

۲. برخی از وقایعی که در مرحلهٔ دوم قیامت رخ می دهد را بیان کنید.

- زنده شدن همهٔ انسان ها
- کنار رفتن پرده از حقایق عالم

- برپاشدن دادگاه عدل الهی
- دادن نامهٔ اعمال
- حضور شاهدان و گواهان

نمونه سوالات درس ششم

آیات و روایات

۱. آیهٔ "همه در حال و هوای خویش اند؛ کودک، جوان، پیر؛ که ناگهان اتفاق می افتد." بیانگر چه مطلبی است؟ وقوع قیامت حتمی و زمانش نامعلوم است و انسان ها زمانش را دور می پنداشتند.

۲. آیهٔ "یوم ترجف الارض و الجبال و کانت الجبال کثیبا مهیلا"

الف. به کدام مرحلهٔ قیامت اشاره دارد؟ مرحلهٔ اول / تغییر ساختار زمین و آسمان ها

ب. یک پیام برای آیه بنویسید. از وقایع مرحله اول قیامت تغییر در ساختار آسمان ها و زمین است.

ج. چند نمونه از این تغییرات را بنویسید. از جمله این که: زمین به شدت به لرزه در می آید و خرد می شود و کوه ها سخت در هم کوبیده شده و متلاشی می شوند و همچون ذرات گرد و غبار در هوا پراکنده می گردند.

۳. آیهٔ "و ان علیکم لحافظین کراما کاتبین یعلمون ما تفعلون" به چه حقیقتی اشاره دارد؟ فرشتگان الهی از شاهدان روز قیامت هستند.

۴. آیهٔ "الیوم نختم علی افواههم و تکلمنا ایدیهم و تشهد ارجلهم بما کانوا یکسبون" به چه حقیقتی اشاره دارد؟ اعضای بدن انسان از شاهدان روز قیامت هستند.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۵. با توجه به آیهٔ "ای کاش برای این زندگی ام چیزی از پیش فرستاده بودم." چگونه می توان از حسرت خورندگان قیامت نباشیم؟ فراهم آوردن توشه نیکو برای جهان آخرت با انجام اعمال صالح از کارهایی است که می توان با آن از حسرت روز قیامت به دور بود.

۶. با توجه به آیهٔ "ای کاش (به دنیا) بازگردانده می شدیم و آیات پروردگارمان را تکذیب نمی کردیم و از مؤمنان می بودیم." چگونه می توان از حسرت خورندگان قیامت نباشیم؟ ایمان به احکام الهی و عدم تکذیب یا بی توجهی به آنها از کارهایی است که می توان با آن از حسرت روز قیامت به دور بود.

۷. با توجه به آیهٔ "ای کاش همراه و هم مسیر با پیامبر صلی الله علیه و آله **می شدیم." چگونه می توان از حسرت خورندگان قیامت نباشیم؟** پیروی از راه و روش پیامبر صلی الله علیه و آله و اطاعت از دستورات ایشان از کارهایی است که می توان با آن از حسرت روز قیامت به دور بود.

۸. با توجه به آیهٔ " ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی کردیم. او ما را از یاد خدا بازداشت." چگونه می توان از حسرت خورندگان قیامت نباشیم؟ دقت در انتخاب دوست و همنشینی با دوستان مؤمن از کارهایی است که می توان با آن از حسرت روز قیامت به دور بود.

کامل کردنی

۹. قرآن صدای مهیب در مرحلهٔ اول را ..... می نامد. نفخ صور

۱۰. معیار سنجش اعمال انسان ها ..... است. اعمال پیامبران و امامان علیهم السلام

۱۱. نامهٔ عمل نیکوکاران را به دست ..... و نامهٔ عمل بدکاران را به دست ..... آنها می دهند. راست/ چپ

۱۲. با وجود ..... دیگر انکارکردن گناهان برای بدکاران میسر نیست. شاهدان و گواهان

۱۳. شاهد و ناظر بر همه پیامبران و امت ها ..... است. رسول خدا صلی الله علیه و آله

تعیین درستی یا نادرستی عبارات

۱۴. وقوع قیامت حتمی و زمانش معلوم است ولی ما آن را دور می پنداشتیم. نادردست

۱۵. در مرحله دوم وقایعی رخ می دهد تا انسان ها آمادهٔ دریافت پاداش و کیفر شوند. درست

۱۶. نیکوکاران از وحشت روز قیامت درامان اند. درست

۱۷. علت اینکه برخی در قیامت می گویند ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی کردیم این است که آن دوست، آیات خدا را تکذیب کرده است. نادرست

کوتاه پاسخ

۱۸. علت اینکه برخی در قیامت مست به نظر می آیند چیست؟ از هیبت روز قیامت

۱۹. "کثیبا مهیلا" از وقایع کدام مرحله و کدام قسمت است؟ از وقایع مرحلهٔ اول قسمت تغییر در ساختار زمین و آسمان.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۲۰. در کدام مرحله صدای مهیب شنیده می شود؟ هم در مرحلهٔ اول و پیش از مرگ اهل آسمان ها و زمین و هم در مرحله دوم زمان زنده شدن همهٔ انسان ها.

۲۱. در کدام مرحله و کدام قسمت بساط حیات موجودات برچیده می شود؟ درمرحلهٔ اول قسمت مرگ اهل آسمان ها و زمین.

۲۲. چه چیزی در ترازوی عدل الهی سنجیده می شود؟ اعمال، افکار و نیت های انسان ها.

۲۳. چرا اعمال پیامبران و امامان معیار سنجش اعمال انسان ها است؟ زیرا اعمال آنان عین آن چیزی است که خدا به آن دستور داده است.

۲۴. ارزش عمل انسان ها در دادگاه عدل الهی بر چه اساس است؟ هر چه عمل انسان ها به اعمال پیامبران و امامان نزدیک تر باشد ارزش افزون تری دارد.

۲۵. چرا بدکاران در قیامت سوگند دروغ می خورند؟ تا خود را از مهلکه نجات دهند.

۲۶. شاهدان قیامت چه کسانی هستند؟۱. پیامبران و امامان ۲. فرشتگان الهی ۳. اعضای بدن انسان.

۲۷. بهترین گواهان قیامت چه کسانی هستند؟ چرا؟ پیامبران و امامان؛ زیرا در دنیا ظاهر و باطن اعمال انسان ها را دیده اند و از هر خطایی مصون و محفوظند.

۲۸. وقتی بدکاران اعضای خود را سرزنش می کنند که چرا علیه شان شهادت می دهند اعضا چه پاسخ می دهند؟ می گویند: ما را خدایی به سخن آورد که هر چیزی را به سخن می آورد.

۲۹. وقایعی که در مرحلهٔ اول قیامت رخ می دهد را نام ببرید. شنیده شدن صدای مهیب / مرگ اهل آسمان ها و زمین / تغییر در ساختار زمین و آسمان ها

تشریحی

۳۰. نفخ صور در چه مرحله ای رخ می دهد؟ آن را توضیح دهید. مرحله اول- نفخ صور صدای مهیب و سهمگینی است که آسمان ها و زمین را فرا می گیرد ناگهانی است و همه را غافلگیر می کند.

۳۱. مرگ آسمان ها و زمین در چه مرحله ای رخ می دهد؟ آن را توضیح دهید. مرحله اول- همه اهل آسمان ها و زمین جز آنها که خدا خواسته می میرند و بساط حیات انسان و دیگر موجودات برچیده می شود.

۳۲. از وقایع مرحله دوم کنار رفتن پرده از حقایق عالم را توضیح دهید. در آن روز با تابیدن نور حقیقت از جانب خداوند پرده ها کنار می رود و اسرار و حقایق عالم آشکار می شود. و واقعیت همه

چیز از جمله اعمال و رفتار و نیات انسان ها و واقعیت حوادث تلخ و شیرینی که در زمین اتفاق افتاده است آشکار می شود.

۳۳. تغییرات در ساختار آسمان ها و زمین را بنویسید.

- خورشید در هم می پیچد و بی نور و تاریک می شود.
- آن همه ستاره ای که در آسمان می درخشید همه به یکباره تیره می شوند.

UPDF
WWW.UPDF.COM

- زمین به شدت به لرزه در می آید و خرد می شود.
- کوه ها سخت در هم کوبیده شده و متلاشی می شوند و همچون ذرات گرد و غبار در هوا پراکنده می گردند.
- دریاها با آن همه وسعت و عظمت به هم متصل می شوند و از درون آنها آتش زبانه می کشد.

۳۴. مرحله دوم با چه واقعه ای آغاز می شود آن را توضیح دهید. زنده شدن همهٔ انسان ها-

بار دیگر صدای سهمناک درعالم می پیچد و حیات مجدد انسان ها آغاز می شود.

با این صدا، همهٔ مردگان دوباره زنده می شوند و در پیشگاه خداوند حاضر می شوند.

در این هنگام انسان های گناهکار به دنبال راه فراری می گردند.

دل های آنان سخت هراسان و چشم هایشان از ترس به زیر افکنده است.

۳۵. از وقایع مرحله دوم بر پا شدن دادگاه عدل الهی را توضیح دهید. با آماده شدن صحنهٔ قیامت، رسیدگی به اعمال آغاز می شود.

در ترازوی عدل الهی اعمال، افکار و نیت های انسان ها سنجیده می شود.

اگر عملی حتی به اندازه ذره ای ناچیز باشد به حساب آن رسیدگی می شود.

اعمال پیامبران و امامان معیار و میزان سنجش اعمال قرار می گیرد زیرا اعمال آنان عین آن چیزی است که خدا به آن دستور داده است؛ از این رو هر چه عمل انسان ها به راه و روش آنان نزدیک تر باشد، ارزش افزون تری خواهد داشت

۳۶. از وقایع مرحله دوم دادن نامهٔ اعمال را توضیح دهید. نامهٔ عمل نیکوکاران به دست راست و نامهٔ عمل بدکاران به دست چپ آنها داده می شود. نامهٔ عمل انسان با نامه های ثبت شده در دنیا تفاوت اساسی دارد نامه های این دنیا تنها گزارش عمل است که به صورت کلمات و نوشته درآمده ولی نامهٔ عمل انسان خود عمل و حقیقت و باطن آن را در بردارد. کارهای خوب به صورت های بسیار زیبا و لذت بخش و کارهای بد به صورت های بسیار زشت و وحشت زا بدکاران با دیدن نامهٔ عمل خود برای نجات خود از مهلکه به دروغ سوگند می خورند که چنین اعمالی را انجام نداده اند در اینجا خدا گواهان و شاهدان را حاضر می کند که با وجود آنها دیگر انکار کردن میسر نیست.

۳۷. از شاهدان قیامت فرشتگان الهی را توضیح دهید. فرشتگان الهی در طول زندگی انسان ها همواره مراقب آنها بوده اند و تمام اعمال آنها را ثبت و ضبط کرده اند.

۳۸. نامه های دنیایی با نامهٔ عمل انسان در قیامت چه تفاوت هایی دارد؟ تفاوت اساسی دارد نامه های این دنیا تنها گزارش عمل است که به صورت کلمات و نوشته درآمده ولی نامهٔ عمل انسان خود عمل و حقیقت و باطن آن را در بردارد.

۳۹. از شاهدان قیامت پیامبران و امامان را توضیح دهید. ایشان هم در دنیا و هم در روز قیامت دردادگاه عدل الهی شاهد اعمال انسان ها هستند وچون دردنیا ظاهر و باطن اعمال انسان ها را دیده اند و از هر خطایی مصون و محفوظند.

بهترین گواهان قیامت اند. رسول خدا صلی الله علیه و آله شاهد و ناظر بر همهٔ پیامبران و امت هاست.

UPDF
WWW.UPDF.COM

۴۰. از شاهدان قیامت اعضای بدن انسان را توضیح دهید. بدکاران در قیامت سوگند دروغ می خورند تا شاید خود را از مهلکه نجات دهند در این حال خداوند بر دهان آنها مهر خاموشی می زند و اعضاء و جوارح آنها به اذن خدا شروع به سخن گفتن می کنند و علیه صاحب خود شهادت می دهند. بدکاران از این شهادت اعضا تعجب می کنند و با لحن سرزنش آمیز می پرسند چرا علیه ما شهادت می دهید؟ اعضای بدن آنها می گویند: ما را خدایی به سخن آورد که هر چیزی را به سخن می آورد.

تعیین پاسخ صحیح

۴۱. آن جا که "نامهٔ عمل" خود و حقیقت عمل و آن جا که گزارشی از عمل باشد، به ترتیب معیار ..... و ..... ترسیم می شود و کنار رفتن پرده ها و آشکار شدن حوادثی که بر زمین گذشته است" مربوط به مرحلهٔ ..... قیامت است.

الف. دنیا- آخرت- دوم **ب. آخرت- دنیا- دوم ☆**

۴۲. تغییر در ساختار زمین و آسمان ها در کدام مرحلهٔ قیامت اتفاق می افتد و به چه معناست؟

الف. اول- آسمان ها و زمین به آسمان ها و زمینی دیگر تبدیل می شوند.☆

ب. دوم- آسمان ها و زمین به آسمان ها و زمینی دیگر تبدیل می شوند.

۴۳. با پایان یافتن دوران زندگی انسان ها در این جهان، بلافاصله کدام حادثه اتفاق می افتد؟

الف. واقعهٔ سهمگینی که ناگهانی رخ داده و همه را غافلگیر می کند. ☆

ب. حضور فرشتگان الهی و اعضا و جوارح بدن انسان که شاهدان هستند.

۴۴. بدکاران در روز قیامت با چه ترفندی سعی می کنند خود را از مهلکه نجات دهند و در این حال چگونه با آنان رفتار می شود؟

الف. توبه کردن- نامهٔاعمال افراد به آنها داده می شود.

ب. سوگند دروغ- اعضا و جوارح علیه صاحب خود شهادت می دهند. ☆

۴۵. ترتیب اتفاقات مرحلهٔ دوم قیامت در کدام مورد به درستی بیان شده است؟

الف. زنده شدن همهٔ انسان ها- حضور شاهدان و گواهان- دادن نامهٔ اعمال.

ب. برپا شدن دادگاه عدل الهی- دادن نامهٔ اعمال- حضور شاهدان و گواهان.☆